

İDARE

Dahiliye Vekâletinin aylık mecmuası

Yıl: 5

MART 1932

Sayı:48

Resmi Kısım:

Tayinler

Vilâyetler inzibat komisyonları mukarreratı Kanunlar

Türkiye Büyük Millet Meclisi kararları

İcra vekileri heyeti kararnameleri

Teşkilât, fek ve ilhaka ait kararnameler

Tamimler

Tekaüt muamelesi ikmal edilenler

Mülkiye müfettişliğinin 3 senelik mesâî hülâsaları Mülkiye müfettişlerinin Kânunu sani ve Şubat 1932 deki faaliyetleri

Gayri Resmî Kısım :

Şehirler ve Belediyecilik

K. Naci

Mahallî İdareler Umum Müdür Vekili Muavini

Hukuku İdare

İbrahim Âli

Mülkiye Mektebi Hukuku İdare Hocası

İlâve :

Hukuku İdare (Berthelemy)

Tercüme eden :

M. Atıf

Ziraat Vekâleti Müsteşarı

İstanbul — Hamit Matbaası

1932

Resmî Kısım

Tayinler :

Kararname No. 8538

1 — Tuzluca kaymakamlığına Vezirköprü kaymakamı İhsan Hayri, Yaylak kaymakamlığına Alâiye kaymakamı Selim, Diyadin kaymakamlığına Uzunköprü kaymakamı Halit, Eleşkirt kaymakamlığına İpsala kaymakamı Rahmi, Ovacık kaymakamlığına sabık Koçhisar kaymakamı Numan Sabit, Şirnak kaymakamlığına Vize kaymakamı Arif Dünder, Şirvan kaymakamlığına Mustafa Kemalpaşa kaymakamı Vedat Ekrem, Mazgirt kaymakamlığına Bergama kaymakamı Mehmet Haşim, Kâzımpaşa kaymakamlığına Kemalpaşa kaymakamı Salâhattin, Karaköse kaymakamlığına Gördes kaymakamı Ruhi, Hilvan kaymakamlığına Kâzımpaşa kaymakamı Recep Rıza, Keban kaymakamlığına Lapseki kaymakamı Vasfi, Feke kaymakamlığına Andirin kaymakamı Ferit, Andirin kaymakamlığına Feke kaymakamı Cemil, İlgaz kaymakamlığına Kırkağaç kaymakamı Derviş, Gemlik kaymakamlığına Elbistan kaymakamı Gani, Sungurlu kaymakamlığına Mutki kaymakamı Talât, Maçka kaymakamlığına Of kaymakamı Fikri, Besni kaymakamlığına Şirnak kaymakamı Abdülkerim Refi,

Bozcaada kaymakamlığına Kağızman kaymakamı Hami, Vakfikebir kaymakamlığına Şavşat kaymakamı Dilâver, Tire kaymakamlığına Urla kaymakamı Baha, Sarayköy kaymakamlığına Alemdar nahiyesi müdürü Fahri, Çumra kaymakamlığına Beyazıt nahiyesi müdürü Nurettin, Tefenni kaymakamlığına vilâyetler idaresi şube bir memurlarından Şahap, Köyceğiz kaymakamlığına Eyüp nahiyesi müdürü Nadir, Hadım kaymakamlığına Fener nahiyesi müdürü Vedat, Kerkeş kaymakamlığına Kısıklı nahiyesi müdürü Salâhattin, Şarkî Karaağaç kaymakamlığına Çanakkale nüfus müdürü Cevdet, Boyabat kaymakamlığına Samandıra nahiyesi müdürü Bedii, Emirdağ kaymakamlığına Küçükkuyu nahiyesi müdürü Kerim, Urla kaymakamlığına Menemen kaymakamı Hasip, Elmalı kaymakamlığına Şarkî Karaağaç kaymakamı Kâzım, Bolvadin kaymakamlığın Kemah kaymakamı Abdurrahman, Kütahya mektupçuluğuna sabık Ereğli kaymakamı Şükrü Beylerin tayinleri tensip edilmiştir.

2 —Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

27/3/1932

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Nüfus ve iskân müdürleri :

Münhal bulunan Antalya nüfus müdürlüğüne Nüfus Umum Müdürlüğü ikinci şube memurlarından Sabri, İpsala nüfus müdürlüğüne sabık Pervari kaymakamı Rifat, Çanakkale nüfus müdürlüğüne Çanakkale üçüncü mıntaka iskân tefviz memuru Hüsnü, Samsun nüfus müdürlüğüne Amasya nüfus müdürü Bahri, Anosya nüfus müdürlüğüne nüfus işleri umum müdürlüğü birinci şube memurlarından Ali Rıza, Edirne mıntakası iskân müdürlüğüne İstanbul mıntakası iskân müdürü Cemil, İstanbul mıntakası iskân müdürlüğüne İzmir iskân müdürü Tahsin ve Şebinkarahisar nüfus müdürlüğüne İzmir iskân tefviz memurlarından Veysi Beyler tayin edilmişlerdir.

28/3/1932

Vekâlet emrine alınanlar :

No. 8531

1- Görülen İdarî lüzuma binaen Karaköse kaymakamı Şevket, Tokat mektupçusu Arif Sacidi Beylerin Vekâlet emrine alınmaları tensip edilmiştir.

2 - Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

27/3/1932

REİSİCUMHUR

Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Kanunlar :

**1580 numaralı Belediye kanununu 83 üncü maddesine
bir fıkra ilâvesine dair**

Kanun

Kanun No. 1929

Kabul tarihi: 5/ 3/1932

Neşri tarihi: 9/ 3/1932

Madde 1- Belediye kanununun 83 üncü maddesine atideki fıkra ilave edilmiştir.

«İşbu vazifelerden maada Belediye kanununda musarrah olmayıp ta muhtelif hususî kanunlarla Belediye meclislerine verilen vazifeler, meclisler toplu bulunmadığı zaman, Belediye encümenleri tarafından tetkik ve karara raptolunur.»

Madde 2 - Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 - Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

6/3/1932

**İhtiyat zabitleri ve İhtiyat Askerî Memurları kanununun
4 üncü maddesine bir
fıkra ilâvesi hakkında**

Kanun

Kanun No. 1931

Kabul tarihi :13/3/1932

Neşri tarihi : 19/3/1932

Madde 1 — 1076 numaralı ihtiyat zabitleri ve ihtiyat askerî memurları kanununun 4 üncü maddesi nihayetine aşağıdaki fıkra ilâve edilmiştir:

(Sıhhiye, nalbant, muzika, tüfekçi ve emsali mesleklerin gedikli küçük zabıtları ise, 7 inci sınıf askerî ihtiyat memurluğuna nasbolunur ve silâh altına alındıkları zaman kendi meslekleri dahilindeki hizmetlerde kullanılır).

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanun hükmünü icraya Millî Müdafaa Vekili memurdur.

15/3/1932

İhtiyat Zabıtları ve Askerî Memurları kanununun 7 inci maddesi ilk fıkrasının tadiline dair

Kanun

Kanun No. 1933

Kabul tarihi: 17/3/1932

Neşri tarihi : 22/3/1932

Madde 1 — 1076 numaralı ihtiyat zabıtları ve ihtiyat askerî memurları kanununun yedinci maddesinin ilk fıkrası aşağıda yazıldığı şekilde tadil edilmiştir:

(Üçüncü maddede yazılı hizmetler esnasında talim ve tahsil devrelerinden her hangi birine kanunî bir mazerete müstenit olarak üçte birinden fazla bir müddet devam edemiyenler terhis edilerek müteakip senede devam edemedikleri devrenin tamamına iştirak ettirilir. Ancak devam edemiyen mezkûr müddet devrelerin nihayetine tesadüf eder ve fasılasız olursa müteakip sene devresinde yalnız devam edemediği müddetin ikmal ettirilmesile iktifa olunur).

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir,

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Millî Müdafaa Vekili memurdur,

9/3/1932

«1928» numaralı kanun Londra posta kongresi kararlarını havi senedatın tasdikine dair olup Resmî Gazetenin «13» mart 1932 tarih ve «2049» sayılı nüshasında münderiçtir.

«1930» numaralı kanun Seyrisefain idaresinin «1927» malî senesi hesabı kat isi olup Resmî Gazetenin 19 mart 1932 tarih ve «2054» sayılı nüshasında münderiçtir.

«1932» numaralı kanun İstanbul Darülfünunu «1931» malî senesi bütçesine merbut (C) cetvelinde tadilât icrası hakkında olup Resmî Gazetenin 23 mart 1932 tarih ve «2058» sayılı nüshasında münderiçtir.

«1935» numaralı kanun Devlet tarafından inhisarlar memur ve müstahdemlerinden vazifelerinden ayrılanlara verilecek tazminata dair olup Resmî Gazetenin 30 mart 1932 tarih ve «2064» sayılı nüshasında münderiçtir,

T. B. M. M. kararları :

Mülhak bütçelerle idare olunan bazı devairin baremlerine dair Karar

Karar No. 672

1 — Evkaf Umum Müdürlüğü memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair olan kanun lâyihasının mezkûr müdürlüğün gerek müstakbel teşkilâtı ve gerek faaliyetleri esaslarının tesbiti için hazırlanmış bulunan lâyihanın Yüksek Meclise takdimine kadar müzakere edilmiyerek daha esaslı bir zemin üzerinde görüşülmek üzere o zamana kadar tehiri muvafık görülmüştür.

2 — Ankara Şehri İmar Müdürlüğü memurları ücretlerinin tevhit ve teadülüne dair olan kanun lâyihasına gelince, mezkûr müdürlüğün haddi zatında haiz bulunduğu muvakkat mahiyet nazarı itibara alınarak ancak devletin daimî teşkilâtı için mevzuubahs olabilecek tevhit ve teadül esaslarının bu müdürlük memurlarına dahi teşmili münasip görülmemiştir.

3 — Konya ovası sulama idaresi memurları ücretlerinin tevhit ve teadülü hakkındaki kanun lâyihasının dahi, sulama şebekesi teşkilâtının hal ve maslahatın icabatına göre tadil ve yeniden yapılması için bu teşkilât hakkında halen mevcut bulunan kanunun tadiline mütedair lâyiha Nafia Vekâletince Yüksek Meclise takdim edilinciye kadar hali hazırdaki teşkilâta çalışan memurlar ücretlerinin tevhit ve teadülü esaslarını tesbit etmekte fayda mülâhaza edilmemiştir,

4— İspirto ve ispirotolu içkiler inhisarı ile tütün inhisarı memurları ücretlerinin tevhit ve teadülüne dair olan kanun lâyhaları ise Yüksek Meclisin sonbahar içtimamda, bu inhisarları dahi mevzuu iştigali dahiline alan Gümrük ve inhisarlar Vekâleti namı altında yeni bir Vekâletin ihdas ve tesisi tas vip buyurulmuş olduğundan yeniden teşekkül eden bu Vekâletin çok geniş ve ehemmiyetli bir mevzu teşkil eden bu inhisarlar hakkındaki tetkikatını ikmal ederek bunlara verilecek müstakbel şekillerin tesbitine kadar bu lâyhaların dahi müzakeresinde esaslı bir fayda mülâhaza edilemediğinden inhisarların alacakları yeni şekillere göre ihzar edilecek teşkilât lâyhalarının Yüksek Meclise takdimine intizaren mevzuubahs tevhit ve teadül lâyhalarının iadesi muvafık görülmüştür.

29/2/1932

**Teşviki Sanayi kanununun 7 inci maddesinin
(C) fıkrasının tefsirine mahal
olmadığına dair Karar**

Karar No. 673

Son senelerde cihan iktisadiyatına ariz olan buhranın, İktisadî faaliyetleri alâkadar eden bilecümle mevzuatın yeniden tetkikini ve halü zamanın icabatına tevfikini âmir bulunmaktadır. Bu itibarla teşviki sanayi kanununun dahi yeni baştan bir tetkike tâbi tutulması ve hali hazır icabatına göre tadil edilmesi mübrem bir ihtiyaç halindedir.

Diğer taraftan devletin malî vaziyeti dolayısıyla alelûmum muafiyetlerin tekrar gözden geçirilmesi ve memleketimizin İktisadî ve malî cihetlerden ihtiyaçlarını tatmin edebilecek şekillere ifrağ edilmesi dahi bugünün zaruretlerindedir.

Binaenaleyh esasen heyeti içtimaiyenin zararına icapsız olarak pek ölçüsüz olan teşviki sanayi muafiyetlerini tevsi gayesile tadil etmek muvafık görülmediğinden ve maddei kanuniye tefsire de müsait bulunmadığından teklifin hükümete iadesine karar verilmekle beraber gerek Teşviki Sanayi kanununun ve gerek bunun bahşettiği muafiyetlerin tetkikatının acilen ikmalde yeniden hazırlanacak lâyihanın Yüksek Meclise takdim edilmesi takarrür etmiştir.

29/2/1932

İspirto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı İdaresinin 1931 senesi Bütçe Kanununda mevcut memur tabiri hakkında Karar

Karar No. 674

İspirto ve ispirotolu içkiler idaresinin 1931 senesi Bütçe kanununun 3 üncü maddesile 7 ve 9 uncu maddelerinde mevcut memur ve maaş tabirleri idarenin daimî ücretli kadrolarından maaş alanlarla fabrikalarda müstahdem ve mütedavil sermayeden ücret alan gerek daimî ve gerek muvakkat müstahdemleri birbirinden temyiz için ötedenberi bu idareye ait mevzuatta kullanılagelen tabirlerden ibarettir. Bu itibarla Memurun Kanunu ile Tekaüt Kanununda ve Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülüne dair olan kanunda

mevcut ahkâmın hudut ve şumulü dahilinde bulunmıyan idarenin alelûmum memur ve müstahdemlerinin hakikatte daimî ve muvakkat müstahdemler sınıflarına dahil bulunmaları tabîi ve zarurî görülmüştür.

19/3/1932

«975» numaralı karar Aydın meb'usu Fuat Şahin,
«676» numaralı karar Bilecik meb'usu Hayrettin,
«677» numaralı karar Bursa meb'usu Dr. Galip,
678» numaralı karar Çankırı meb'usu Talât,
«679» numaralı karar Erzurum meb'usu Asım,
«680» numaralı karar Kayseri meb'usu Coşkun Osman,
«681» numaralı karar Kayseri meb'usu Sait Azmi,
«682» numaralı karar Kocaeli meb'usu Sırrı,
«683» numaralı karar Konya meb'usu Mustafa Lûtfi,
«684» numaralı karar Konya meb'usu Sırrı,
«685» numaralı karar Kütahya meb'usu Mehmet,
«686» ve «687» numaralı karar Muğla meb'usu Yusuf
Nadi ve «688» numaralı karar Siirt meb'usu Mahmut.

Beylerin teşrii masuniyetlerinin kaldırılmasına mahal olmadığı hakkında olup Resmî Gazetenin 24 mart 1932 tarih ve «2059» sayılı nüshasında münderiçtir.

«689» ve «690» numaralı kararlar Büyük Millet Meclisi muhasebesinde yapılan ve tetkik ve teftiş neticesi hakkında ve «691» numaralı karar ise Tahlisiye idaresinin teşkilât ve vezai fi hakkındaki kanununun «3» üncü maddesinin tefsirine lüzum olmadığına dair olup üçü de Resmî Gazetenin 31 mart 1932 tarih ve «2065» sayılı nüshasında münderiçtir.

Vilâyetler :
İnzibat komisyonları mukarreratı :

ARTVİN

Müteaddit tebligata rağmen kaçakçılık takibatında alâka ve faaliyeti görülmiyen Mirye, nahiyesi müdürü Hamdi, ve kaymakamlık namına vilâyete yazdığı üç günlük kaçakçılık raporunda kaçak tütün miktarını yanlış göstermek suretile vazifede alâkasızlık gösteren Şavşat tahrirat kâtibi Arif Beyler ihtarla tecziye edilmişlerdir.

ÇANAKKALE

Baytara ait cetvelleri vaktinde yetiştirmiyen Karabiğa nahiyesi müdürü Şevket ve Vilâyet makamından verilen emrin kazalarca nazari itibara alınmadığından bahisle Büyük Millet Meclisine şikâyet etmek suretile merciini tecavüz eden ve baytar cetvellerini vaktinde vilâyete göndermiyen Sami Beyler ihtarla tecziye edilmişlerdir.

KASTAMONU

Memuriyet haysiyetini muhil harekette bulunduğu sabit olan Kozyaka nahiyesi müdürü Fikret Beyin tevbih cezasile tecziyesine; kanun ve nizamlarla uhdelere mevdu vezaifi ifada kayıtsızlıkları görülen Daday kazası muhasebeî huşusiye memuru Mustafa, üçüncü maliye tahsildarı Mahir Efen-

dileri mecburî tahvile tâbi tutulmalarına ve tahsilattan zimmetine para geçirdiği sabit olan Taşköprü muhasebei hususiye tahsildarı Halim Efendinin kefalet kanununun «6» inci maddesi hükmüne göre memuriyetten ihracına, vakara münafî harekette bulunduğu tebeyyün eden vilâyet evrak kalemi kâtiplerinden Nuri Efendinin ihtar cezasile tecziyelerine karar verilmiştir.

KARS

Aciz ve kabiliyetsizlikleri tebeyyün eden Göle kazası maliye tahsildarlarından Celâl, Veli ve emlâki milliye tahsildarı Battal ve vilâyet ambar memuru Muhlis ve Göle sabık tapu memuru Yusuf Enver, Efendiler hakkında memurin kanununun muvakkat birinci maddesi hükmü tatbik edilmiştir.

KOCAELİ

Tahakkuk eden aciz ve kabiliyetsizliklerine binaen Adapazarı maliye tahsildarı Nuri, Ayazısabin nahiyesi müdürü Ahmet, tuz memuru Tahir, Geyve maliye tahsildarı Ali, Adapazarı orman muhafaza memurlarından Ali Rıza ve Şemsettin, Geyve sabık maliye tahsildarlarından Ridvan Efendilerle Adapazarı kurra kâtibi Hacı Hâmit oğlu Salim Efendi tasfiyeye tâbi tutulmuşlardır. Vazife esnasında eshabı mesalihi tahkir eden muhasebei hususiye dördüncü daire tahsildarı İdris Efendi ihtar ve mezuniyetsiz dört gün vazifesine gelmiyen vilâyet evrak kâtibi Osman Efendinin dört günlük maaş kat'ı suretile tecziye edilmişlerdir.

MARDİN

Beş ihtar cezası aldığından dolayı Nuseybin tapu memuru İzzet Efendi tevbihle tecziye edilmiştir.

ORDU

Havale edilen arzuhali bilâsebeb üç gün masasında bekleten Perşembe nahiyesi müdürü Fehmi Efendinin tevbihle tecziyesinin ve tebeyyün eden aczine binaen Ünye hususî muhasebe tahsildarı İbrahim Efendinin tasfiyesine karar verilmiştir.

HÜLÂSA :

İstanbul Belediyesi Karaağaç
mezbahası hakkında :

Kararname No. 12360

Türk olup asırlardanberi göçebe halinde Aksaray Vilâyeti dahilinde dolaşmakta olan 150 nüfustan ibaret ve koyunculukla meşgul yörük aşiretinin, nakillerini kendileri yapmak şartile 885 numaralı kanunun üçüncü maddesine tevfikan merkezi vilâyette Amarat köyüne nakil ve iskânları; Dahiliye Vekâletinin 21/2/932 tarih ve 16276/8107 numaralı tezkeresile yapılan teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyetinin 2/3/932 tarihli içtimasında tasvip ve kabul olunmuştur.

2/3/932

İcra vekilleri heyeti kararnameleeri:

HÜLÂSA:

Aksaray'daki aşiret hakkında:

Kararname No. 12318

Birinci sınıf muafiyet ruhsatnamesini haiz İstanbul Belediyesinin Karaağaç mezbahası müessesatı için lüzumu olan mezbaha civarında hâzineye ait 10879 metre murabbai arsa ile üzerindeki eski mühimmat binasının, teşviki sanayi kanununun maddei mahsusasına tevfikan arsanın beher metre murabbai iki buçuk ve eski mühimmat binası için 7000 lira olarak takdir edilen bedelleri on senede ödenmek üzere İstanbul Belediyesine verilmesi: iktisat Vekâletinin 24/8/930 tarih ve 189 numaralı tezkeresile yapılan teklifi ve Maliye Vekâletinin 18/5/931, 1/3/932 tarih ve 11588, 129/80 numaralı mütaleanamelere üzerine icra Vekilleri Heyetinin 2/3/932 tarihli içtımasında tasvip ve kabul olunmuştur.

2/3/932

HÜLÂSA:

İstanbul Şehremanetinin
Periye Bankası vasıtasile yaptığı istikraz hakkında:

Kararname No. 12390

İstanbul Şehremanetinin Periye Bankası vasıtasile yaptığı istikraza ait olup hâmillikle zuhur eden ihtilâfa binaen tevzi edilmeyerek İş ve Ziraat Bankalarında 1931, 1932 senei mâliyesi gayesine kadar toplanacak olan paranın Belediyece yapılması zarurî işlere sarfedilmeyerek bankada kalması Belediye Umumî Meclisince muvafık görülmediği cihetle bu paradan «800,000» lirasının istimplâk olunacak Terkos Su şirketinin bedeli mubayaasına ve 180,000 lirasının da Florya plâjlarına ait araziden icap edenlerin bedeli istimplâkine ve bir çocuk bahçesi tesisine sarf olunmasına karar verildiği Dahiliye Vekâletinden bildirilmiş ve Maliye Vekâletinden yazılan 10/3/932 tarih ve 1501 numaralı mütaleanamede; Belediyenin hâzinece tahsil edilmekte olan kazanç ve müsakkafat vergileri hisseleri icabında takas suretile mahsup edilerek hâzinenin kefaleten ödemesi muhtemel mebalığın istirdadı mümkün olabileceğinden taksit karşılıklarının yine eskisi gibi mezkûr bankalara yatırılması kaydile mevzuubahs paranın talep olunan işlere sarfı muvafık olacağı beyan olunmuştur.

Keyfiyet İcra Vekilleri Heyetinin 13/3/932 tarihli içtımasında görüşülerek mezkûr paranın Maliye Vekâletinin dermeyan ettiği şartlar dairesinde yapılacak işlere sarfına mezuniyet verilmesi tasvip ve kabul olunmuştur.

13/3/932

Teskilât, Fek ve İlhaka ait karar- nameler :

HÜLÂSA:

Van'daki Saray kazası ismi-
nin Kâzım Paşa'ya tebdili
hakkında :

Kararname No. 12333

Tekirdağ ve Van vilâyetleri dahilinde Saray namile iki kaza mevcut bulunması muamelâtta yanlışlığa mahal vereceğinden Van vilâyetine mülhak Saray kazası isminin «Kâzım Paşa» namile tevsimine dair mahallî Belediye Meclisile Van idare heyeti ve Şûrayı Devlet mazbataları İcra Vekilleri Heyetinin 2/3/932 tarihli içtimasında tetkik edilerek mezkûr kazanın mazbatalar veçhile «Kâzım Paşa» olarak tevsimi tasvip ve kabul olunmuştur.

2/3/932

HÜLÂSA:

Barbaros nahiyesi merkezi
hakkında :

No. 8450

Madde 1 — İzmir Vilâyetinin Çeşme kazasına bağlı Barbaros nahiyesi merkezinin Uzunkuyu köyüne nakledilmiştir.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

2/3/1932

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Vaysal ve Hacıdanişment köylerinin Tatarsulu nahiyesinden irtibatlarının feshedilerek Lalapaşa nahiyesine ilhak edildiklerine dair:

No. 8451

Madde 1 — Edirne Vilâyetine mülhak Tatarlar nahiyesi-ne bağlı Vaysal ve Hacıdanişment köylerinin mezkûr nahiyeden irtibatları fekkedilerek Lalapaşa nahiyesine ilhak edilmişlerdir.

Madde 2 — Bu kararnamenin tatbikine Dahiliye Vekili memurdur.

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Bübleyisuflla köyünün Belediye hududu dahiline alındığına dair :

No. 8470

Madde 1 — Rize Vilâyetinin Pazar kazasına merbut Bübleyisuflla köyü Pazar belediyesi hududu dahiline alınmıştır.

Madde 2 — Bu kararnamenin tatbikine Dahiliye Vekili memuldur.

6/3/932

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Bazı köylerin tahvili irtibatları hakkında:

No. 8488

Madde 1 — Erzincan'ın Başköy nahiyesine merbut Ekrek, Göller, Şanular, Çöllük, Gelemezi, Komu, Karamelek, Kâhnut, Sivkârlar, Çilinger ve Tohlistan köylerinin mezkûr nahiyeden irtibatları fekkedilerek Erzurum Vilâyetinin Tercan kazasının Mans nahiyesine ve Mans nahiyesine merbut Sosniğa, Gulebağdı, Viranşehir, Esverek, Boybeyikomu, Tolo-

suulya, Şebeke köylerinin mezkûr nahiyeden irtibatları fekkedilerek Erzincan'ın Başköy nahiyesine ilhak edilmişlerdir.

Madde 2 — Bu kararnamenin tatbikine Dahiliye Vekili memurdur.

12/3/932

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Bazı köylerin tahvili irtibatları hakkında:

No. 8489

Madde 1 — Mardin vilâyetinin Savur Kazasına bağlı Kımızı, Zankirt, Hanikâ, Ziyaretiesp, Çalı, Kartı, Şeyhulya, köylerinin mezkûr kazadan irtibatları fekkedilerek merkez kazasına raptedilmişlerdir.

Madde 2 — Bu kararnamenin tatbikına Dahiliye Vekili memurdur.

12/3/932

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Bazı köylerin tahvili irtibat-
ları hakkında :

No.8490

Madde 1 — Kastamonu Vilâyetinin Tosya kazasına bağlı Kargı nahiyesinin Yalmansaray, Sinanözü, Saraycık ve Karaoğlan köylerinin mezkûr nahieyden irtibatları fekkedilerek Sinop Vilâyetinin Boyabat kazasına raptedilmişlerdir.

Madde 2 — Bu kararnamenin tatbikine Dahiliye Vekili memurdur.

12/3/932

REİSİCUMHUR

Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Sinekci' nahiyesinin Dime-
toka köyüne nakli hakkında:

No.8506

Madde 1 — Çanakkale vilâyetinin Biga kazasına bağlı Sinekçi nahiyesinin merkezi Dimetoka köyüne nakledilmiştir.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

20/3/932

REİSİCUMHUR

Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Bazı köylerin tahvili irtibat-
ları hakkında :

No. 8507

Madde 1 — Balıkesir vilâyetinin Sındırgı kazasının Çorum nahiyesine merbut Kıran köyünün mezkûr naihye ile olan irtibatı fekkedilerek Sındırgıya ve Susıgırlık kazasının Ömerköy nahiyesine merbut Söğütçayı köyünün mezkûr nahiyeden irtibatı fekkedilerek Susıgırlık kazasına raptedilmişlerdir.

Madde 2 — Bu kararnamenin tatbikına Dahiliye Vekili memurdur.

19/3/932

REİSİCUMHUR

Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Bazı köylerin tahvili irtibat-
ları hakkında :

No.8508

Madde 1 — Balıkesirin Kepsut nahiyesine bağlı Bozin köyü Susıgırlığa ve Balıkesir merkezine bağlı Naipli köyü Bucak nahiyesine ve Gönen kazasının Sarıköy nahiyesine bağlı Yürükdere köyü Gönen merkezine rapt ve ilhak edilmişlerdir.

Madde 2 — Bu kararnamenin tatbıkına Dahiliye Vekili memurdur.

19/3/932

REİSİCUMHUR

Gazi Mustafa Kemal

Başvekil

İsmet

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Karsantı nahiyesine
ilhak edilen köyler hakkında :

No. 8509

Madde 1 — Adana Vilâyetinin Karaisalı kazasına bağlı Ulucak, Göküz, Posyağbasan, köylerinin mezkûr kazadan irtibatları fekkedilerek Karsantı nahiyesine ve Karsantı nahiyesine bağlı Kösefakılı, Egeceuşağı köylerinin mezkûr nahiyeden irtibatları fekkedilerek Çatalan nahiyesine raptedilmişlerdir.

Madde 2 — Bu kararnamenin tatbıkına Dahiliye Vekili memurdur.

19/3/932

REİSİCUMHUR

Gazi Mustafa Kemal

Başvekil

İsmet

Dahiliye Vekili

Ş. Kaya

HÜLÂSA:

Bazı köylerin tahvili irtibat-
ları hakkında :

No.8522

Madde 1 — Diyarıbekir Vilâyetinin merkez kazasına bağlı Devegeçidi nahiyesi merkezi Karakilise köyüne ve Mermer nahiyesi merkezi Alibardak köyüne nakledilmişlerdir.

Madde 2 — Bu kararnamenin icrasına Dahiliye Vekili memurdur.

12/3/932

REİSİCUMHUR

Gazi Mustafa KemalBaşvekil
İsmetDahiliye Vekili
Ş. KayaHÜLÂSA:

Bazı köylerin tahvili irtibat-
ları hakkında :

No.8523

Madde 1 — Diyarıbekir Vilâyetinin Seyithasan nahiyesine bağlı Bozçalı köyü Behramkiye ve Behramki nahiyesinin Karakoç köyü vilâyet merkezine ve Silvan kazasının Kupuzi nahiyesine merbut Hacıcam, Bamedan, Alibengi, Helin, Garisi köyleri Silvana ve Silvanın Sertil, Gergermik, Karno, Tirik, Alodinan köyleri Kupuzi nahiyesine ve yine kaza merkezine merbut Banzar Panaz, Cirnoki Berbuş, Mihrani köyleri Haz-

ro nahiyesine ve Lice kazası merkezine merbut Tavli Fayin-ter, Hurik, Aynihir, Mulayin ve Selli köyleri Hani nahiyesine ve Hani nahiyesinin Fis, Firdevs Balicanî, Kuşhar köyleri Lice kazası merkezine raptedilmişlerdir.

Madde 2 — Bu kararnamenin tatbikına Dahiliye Vekili memurdur.

REİSİCUMHUR
Gazi Mustafa Kemal

Başvekil
İsmet

Dahiliye Vekili
Ş. Kaya

Tamimler :
Emniyet işleri umum müdürlüğü :

HÜLÂSA:
Transit Vize hakkında:

Ş. IV

No. 467 / 23

Rüsumu şebenderî tarifesinin sureti tatbikine dair olan talimatname mucibince transit vizanın sekiz gün olarak tayin edilen müddetinin on beş güne iblâğına karar verildiği ve Konsolosluklarımıza o yolda tebligat icra edildiği Hariciye Vekâleti celilesinden alınan 20/932 tarih ve 3215/434 numaralı tezkerede bildirilmiştir.

Binaenaleyh diğer bir ecnebi memlekete gitmek üzere aramızdan geçmek mecburiyetinde bulunan ecnebilerin ancak

vizalarında musarrah transit mahallinde on beş gün ikamet hakkını haizdirler. Alâkadar devaire tebligat ifasını rica ederim efendim.

27/2/932

Mahallî idareler umum müdürlüğü:

Ş. II

No. 194/35

Vilâyetinize gönderilen ve yeni harflerle matbu köy kanunu tadelâta ve tatbikata ait yapılan tamimleri havi eserin 18 inci sahifesinde mevcut köy kanununun 49 ve 50 inci maddelerinde tertip hatası görülmekle aşağıda yazıldığı şekilde tashihini ve keyfiyetten bütün idari makamatın haberdar edilmesini ehemmiyetle rica ederim efendim.

A: Köy kanununun 49 uncu maddesi:

İhtiyar meclisi aşağıdaki davalara kat i surette bakar ve kararları derhal yapılır. İstinaf ve temyizi yoktur.

1 - On liraya kadar ödünç para davaları.

2 - On liraya kadar alım satım ve icar ve ücret ve saire den alacak davaları.

B : Köy kanununun 50 inci maddesi:

Aşağıdaki davalarda köy ihtiyar meclisi iki tarafı uzlaştırmağa (Sulh etmeğe) çalışırlar.

Uzlaştıkları surette bir kâğıda yazıp altını, uzlaşanlarla kendileri mühürler, mühürleri yoksa altlarını yazarlar veya parmak basarlar. Uzlaşmadıkları halde ihtiyar meclisi işi bi-

tirmeği üzerine almak için iki tarafa sorar (Tahkim) ;razı olurlarsa ihtiyar meclisi kendi örf ve âdetlerine ve maslahata göre bir karar verirler ve bu kararlar da yine yukarıda söylendiği üzere yazılır. Ve mühürlenir veya imza edilir, ve yahut parmak basılır. Bu kararlar dahi kat'i olup istinaf ve temyizi yoktur.

1— On liradan yukarı elli liraya kadar ödünç para davaları.

2— On liradan yukarı alım, satım, icar, ücret ve saireden alacak davaları.

28/3/932

Vilâyetler idaresi umum müdürlüğü

HÜLÂSA:

Sanayi erbabiyle itfaiyenin sıhhatlerini koruma talimatnamesinin tatbikine dair :

Ş. II

No. 757

Sanayi erbabile itfaiyenin sıhhatlerini korumak ve zehirlenme cakalarına mâni olmak maksadile alınması icabeden tedbirleri göstermek üzere askerî Sıhhat Müfettişliği tarafından ihzar edilip Büyük Erkânı harbiye Reisliğinden gönderilen ve memleket için faideli görülen «Sanayide maske taşıyacaklar için, talimat projesi» sureti leffen irsal kılındı.

Halk için havaya karşı koruma talimatınının 30 ve 65 inci maddelerine tevafuk eden bu talimatın tatbikinin temini temenni olunur efendim.

Vilâyetlere ve Birinci Umumî Müfettişliğe yazılmıştır.

1/3//932

Sanayide Maske Taşıyacaklar için Talimatname

1.— Umumî maddeler

1 — Zehirli gaz, duman, buhar, sis veya sulp zerrelere zuhur eden veya böyle maddelerin zuhur etmesi muhtemel olan sanayide bu gibi işlerle meşgul olanların sıhhatlerini korumak için maske taşımaları mecburidir.

2— Her zaman zehirli gazlarla temasta bulunan kimseler behemehal maskelerini iş esnasında taşırlar. Alelade ahvalde zehirli gaz zuhur etmeyip yalnız kaza vukuunda zehirli maddelerin hasıl olması muhtemel olan yerlerde maskeler ihtiyat halinde bulunur ve ancak kaza vukuunda taşınır.» 7 ve 8 inci maddelerle mukayese ediniz.»

3— Kaza vukuu daima ihtimal olan yerlerde «meselâ maden ocakları, itfaiye, gazhaneler, ilâh.» ayrıca bir can kurtaran kıtası teşkil olunur. Madde 14 e bak.»

2.— Maske envai

4 — Maskeler Uç kısma ayrılır.

1 — Sulp halinde bulunan maddelerin, tozların, ciğerlere gitmesine mâni olan ve yalnız ağız önüne tutulan basit koruma cihazları.

2 — Hariçteki gazlı havayı süzerek temizliyen süzgeçli cihazlar. «Bunlar ya küçük süzgeçli veya hortumlu büyük süzgeçli olurlar.»

3 — Humzu karbona karşı koruyan humuzu karbon süzgeçini havi maskeler.

5 — Eğer gaz kesafeti pek çok olur veya humuzu karbon miktarı havada %4ü geçerse maskeler bizi koruyamayacağından hariçteki hava ile alâkamızı tamamen kesen müvellidülhumuzalı koruma cihazlarına ihtiyaç vardır.

3.— Muhtelif sanayide kullanılan maskeler

6 — Aşağıda yazılı sanayi ile iştilal eden amele, basit koruma cihazları «madde 4 No. 1» taşırırlar.

a «tütün tozu hasil olan mahallerde çalışan amele,

b» Cam ve sair zararlı toz parçaları yutmak ihtimali olan cam, kristal, ayna, porselen seramik ve saire sanayiinde çalışan amele.

c» Fazla miktarda toz hasil eden yerlerde «mensucat fabrikalarında bakiye yün işliyen yerlerde, kuştüyü işliyen fabrikalarda, pamuk atan yerlerde ve sairede» çalışan amele.

d) işleme esnasında zehirli maden tozu hasil olan imalâthanelerde veya büyük bileyi yerlerinde çalışan amele.

7— Aşağıda yazılı olan amele küçük veya büyük süzgeçli maskeler «madde 4 No. 2» kullanacaktır. «Bu maskeler, her bir şahsın ayrı maskesi olmak ve ismi maskenin üzerine yazılmak üzere daima iş esnasında amelenin yanında bulunacak, iş bittikten sonra güzelce kurutulup süzgeçler maskeye merbut olmak üzere hususî ve mahfuz dolaplarda saklanılacaktır. »

a) Kurşun, civa, arsenik, antimuan, kükürt ve sair zehirli gaz ve duman neşreden maddelerin izale kısımlarında, fırınlarında ve sair gaz zuhur etmesi muhtemel olan yerlerinde çalışan amele.

b) Zyclon, siyanürler, arsenik emlâhı, klor pikrin, formolklor banzol, sülfür dö karbon, hamızı kibriti ve sair haşarâtı öldüren mevat ile temizlik yapan amele.

c) Sülfür dö karbon, hamızı kibriti, hamızı kibrit ma, «kükürtlü müvellidülma», banzol, aseton, eter, amonyak, formol aldehit asetik klor sülfüril, tetra klorür dö karbon, hamızihal, alkol metilik, eleun «hamız klorma, hamız azot, hamız kibrit, ve sair zehirli uzvî veya gayri uzvî mevat istihsal eden veya bu gibi mevatlı işliyen fabrikalarda zehirli duman, gaz ve sislerle temasta bulunan amele.

d) Kapalı yerlerde püskürme usulile, yağlı boya yapan amele.

e) Klor ile işlenen fabrikalarda veya klor ile su tasfiye olunan mahallerde veya amalğam yapan yerlerde, altın ve gümüş kaplama «lektrosteji» yapılan mahallerde çalışan amele.

f) İtfaiye âmirleri, grup âmirleri, efradı, «itfaiye efradı, her yangında, fakat bilhassa yukarıda yazılı olan mevat ile çalışılan yerlerde, tebrithanelerde, buz depolarında, katran,

fenol, boya, fabrikalarında çıkan yangınlarda maske taşımağa mecburdur.»

8 — Aşağıda yazılı olan sanayi mahallerinde mevcudun % 20 si nisbetinde ihtiyat maske bulunacaktır:

«Bu maskeler bir kaza vukuunda derhal kullanılabilmek için en ziyade gaz zuhur etmesi muhtemel olan yerlerin hemen civarındaki hususî dolaplarda saklanacak ve maske kullanılması evvelden tekarrür eden amelenin isimleri maskenin üzerine kaydedilecektir. Maske süzgeçleri küçük süzgeç iseler, kapaklı vidalar, veya nemli kâğıt levhaları kapalı olarak hıfzedilecek, büyük süzgeçlerde kapakları ve flâster tabakası kapalı bulunacaktır. Büyük süzgeçli maskelerde hortum ile maske birbirine bağlı olarak depo edilecektir.

a) Hamızı karbon, hamızı kibriti, veya amonyak ile işliyen tebrit cihazları bulunan fabrikalarla bu gibi cihazları havi buzhaneler, gemiler, kasap dükkânları lokantalar ve saire.

b) Kanalizasyon ile çalışan inşaat şirketleri ve saire.

9 — Maskelerin küçük veya büyük olarak intihabı, o mahalde zuhuru muhtemel gaz kesafetine tâbidir. Binaenaleyh madde 7 ve 8 de zikredilen sanayi erbabı, fabrikalarının vüs'atine, hasıl olan gazlerin kesafetine göre bunlardan birini intihapta muhtardır. Ancak intihap edilecek maskeler, behemehal hükümetin kabul ettiği tipte «Ordu tipine» muvafık olacaktır. Yalnız itfaiye kendisini dumana karşı da korumak için behemehal büyük süzgeçli maske kullanmak mecburiyetindedirler.

10 — Aşağıda yazılı sanayi erbabı «müstahdimin ve amele mevcudunun % 20 nisbetinde» hamızı karbon süzgecini havi maskeler «madde 4 No. 3» bulunduracaklardır:

a) Hava gazi fabrikaları.

b) Maden ocaklarının galeri kısmında çalışan amele.

- c» Barut fabrikalarında veya depolarında çalışan amele.
- d» Filim depolarında çalışan ihsanlar.
- e» Hastanelerin fazla miktarda filim toplanan, röntgen dairelerinde çalışan insanlar.
- f» itfaiye efradı.

11 — Hamızı karbon süzgeçleri behemehal müş'irli olacak yani, süzgeçin bittiği hususî bir koku vasıtasile belli olacaktır. İşbu maskeler bir kaza vukuunda derhal alınıp kullanılabilmek için en ziyade gaz zuhur etmesi tehlikesine maruz mahallerin hemen civarında hazırlanmış hususî dolaplara kolaylıkla alınacak bir tarzda yerleştirilecektir.

12 — Aşağıda yazılı olan yerlerde müvellidülhumuzalı korunma cihazları «madde 5» bulunacaktır.

a» Maden galerilerinin teşkil edecekleri can kurtaran takımı efradının her birinde.

b» Hava gazi fabrikalarının teşkil edecekleri can kurtaran takımı efradının her birinde.

c» itfaiyenin teşkil edecekleri can kurtaran takımı efradının her birinde.

4.— Can kurtaran kıtaları

13 — Müvellidülhumuza cihazları da hükümetin kabul edeceği tipe muvafık olacaktır.

14 — Pek fazla gaz kesafeti hasıl olan veya havadaki humuzu karbon miktarı % 4ü geçen yerlerde kazaya uğramış olanları kurtarmak için can kurtaran kıtaları teşkil olunur. Bu kıtalar bir azimli âmir ile 4-6 ameleden mürekkeptir.

15 — Bunların teçhizatı: Her biri için birer maske. Birer müvellidülhumuza cihazı.

Kazma, kürek, destere, keski gibi kapalı yerleri açma alâtı, Elektrik feneri, ip, teskere, ip merdiven.

16 — Can kurtaran efradı hususî talim ve terbiye görür. Bu ciazları kullanmasını, derin kuyulara inmesini, kapalı yerlerden, karanlıkta bile olsa, kazazedeleri taşıyıp kurtarmasını öğrenir.

Alelade ahvalde can kurtaran takımını teşkil eden amele kendi vazifelerde meşgul olurlar. Can kurtaran efradı amelenin en çevik, sıhhatli, kuvvetli, ve zeki olanlardan intihap olunur.

5.— Hususî maddeler

17- Bazı zehirli maddeleri «meselâ siyanür emlâhı, klor, pikrin, fesgen, klor, humuzu karbon, ihtiva eden demir şişeler ve saire» taşıırken bir kazaya uğramamalarını temin maksadile gümrük umum müdürlüğünün gümrük ham malları için bir miktar yedek süzgeçli maske «madde 4 No.» «25- 30» adet bulundurması lâzımdır.

18 -Diğer sanayi erbabı, zehirli maddelerin naklinde gerek taşıyanların gerek civarında bulunanların sıhhatinden mesuldür. Fabrika âmirleri böyle maddeleri taşıyanları behemehal maske ile tecviz edeceği gibi civarda bulunanların da vakti zamanile oradan çekilmesi için tertibat alacaktır,

19- Maskeler her senede bir kere yoklanılacak, bozulanlar, hasara uğrıyanlar, yırtılanlar derhal değışecektir. Maske süzgeçleri ise bozuldukları zaman derhal tebdil olunacak, hiç kullanılmamış bile olsalar her iki senede bir süzgeçler değıştirilecektir.

HÜLÂSA:

Bütçe müvazenesini temin için tanzim olunan formülün gönderildiği hakkında:

No. 946

Başvekâleti Celilenin 6/3/932 tarih ve 6/491 Sayılı tezkeresile tebliğ buyurulan formülde yalnız icra Vekilleri heyetinin tetkikine iktiran etmesi kararlaştırılanlar dercedilmek lâzımgelirken esasen Vekâletlerin salâhiyetleri dahilinde bulunan işlerin de ithal edildiği anlaşıldığından yeniden tanzim olup Vekâleti Müşarünileyhanın 9/Mart/932 tarih ve 6/528 Sayılı tezkere ile gönderilen formülün musaddak suretinden « » adedi leffen gönderildi efendim.

Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

16/3/932

Umumî Fermül

Madde 1 — Bugünkü ihtiyaç için kat'î ve tecili gayri caiz lüzum ve zaruretler olmadıkça hiç bir taahhüt ve mubayaa yapılmaması.

Madde 2 — Gelecek senelere sarîtaahhütlerden içtinap edilmesi ve bu suretle gelecek senelere borç devredilmemesi,

Madde 3 — Takas komisyonuna arzedilen hususat komisyonca tasarruf noktasından dahi ayrıca ve ehemmiyetle nazarı tetkike alınması,

Madde 4 — Bu bapta ittihaz olunacak kararların mülhak bütçelere de teşmili.

Birinci Bap

İcra Vekilleri Heyeti kararile yapılacak işler

Merkez ve taşra mefruşatı:

Vesaiti nakliye: Mubayaası İcra Vekilleri heyeti kararile

Bedeli icar : Yeniden mukavele akti icra Vekilleri heyeti kararile, ihtisas mahkemeleri tesisatı ve icarları masarifi umumiyesi Vekâlete aittir.

Defatir ve evrakı matbua:

Avrupa harcirahı:

İnşaat ve tamirat :

Ecnebi mütehasısları :Yeniden celbolunacaklar için Heyeti Vekile kararı istihsalile.

Tenvir ve teshin : Yeniden yaptırılacak elektrik tesisatı İcra Vekilleri heyeti kararile Defatir ve evrakı matbua :

Bedeli icar : Yeniden mukaveleye raptolunacaklar için İcra Vekilleri heyeti kararı istihsali ile Mefruşat :

Demirbaş :

Alâtı fenniye :

Kongre ve konferanslara iştirak :

Beynelmilel müessesata iştirak :

Staj masrafları : Yeniden gönderilecekler için Heyeti Vekile kararı istihsalile

Avrupadaki talebe tahsisatı : » » »

İnşaat :

Tamirat :

Tesisat :

İşe : Bu sene nihayetine kadar kat'î ve zarurî ihtiyaca sarfedilecek miktardan maadası İcra Vekilleri Heyeti kararile

Tedavi ve yol masrafları : Tedavi altında bulunanlardan maada yenileri İcra Vekilleri heyeti kararile

Alelûmum Yardım ve muavenetler :

Mektepler masarifi

İşe :Bu sene nihayetine kadar sarfedilecek miktardan maadası İcra Vekilleri heyeti kararile

Tenvir : Yeniden yaptırılacak elektrik tesisatı İcra Vekilleri heyeti kararile Melbusat :

Nakliye vasıtaları masarifi ve mubayaası : 250 liradan

fazla tamirleri ve yeniden mubayaaları İcra Vekilleri heyeti kararile

Alât ve edevatı fenniye «Laboratuvarlar»:

» » dersiye :

Tevzii mükâfat masrafları :

Evrakı matbua :

Mekteplerin levazımı tesisiye masrafı

Mefruşat :

Demirbaş :

Havagazi tesisatı :

Elektrik tesisatı :

Alât ve edevatı tıbbiye :

Alât ve edevatı tıbbiye :

Not :

(1) İaşe, melbusat. yem ve saireye ait mukavelât ancak bu senenin katı ve zaruzî ihtiyâcatına tekabül edecek miktarda olacaktır.

(2) Mülhak bütçelerin mütedavil sermaye kısmı hariç olmak üzere diğer masrafları işbu umumî formüle tâbidir.

HÜLÂSA:

Van Vilâyetine tabi Saray
kazası isminin Kâzımpaşaya
tebdil edildiğine dair :

No. 995

Van Vilâyetine tâbi Saray kazası isminin Kâzımpaşaya tebdil edildiğine dair İcra Vekilleri Heyetinin kararnameyi Âli tasdika iktiran etmiştir efendim.

Vekâletlere, Büyük Erkânıharbiye Reisliğine, B. U. Müfettişliğe arz ve Vilâyetlere ve vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

17/3/932

HÜLÂSA :
İstatistik yıllığı hakkında :

No. 1023

Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğünün 3/2/932 tarihi 2 No'lu tezkeresile gönderilen istatistik yıllığının dördüncü cildinin « » adedi leffen takdim kılındı efendim.
Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

21/3/932

HÜLÂSA :
Vekâletlerle müstakil ve mülhak bütçeli müesseselerin münakaşaları hakkında :

No. 1024

Vekâletlerle müstakil mülhak ve bütçeli bütün müesseselerin münakaşa için yapacakları ilâmlar hakkında İcra Vekilleri heyetinin 13/3/932 tarihli içtimanda kabul olup Başvekâleti Celilenin 15/Mart/932 tarih ve 6/605 sayılı tezkeresile mürsel formülün bir sureti leffen gönderildi efendim.
Vekâlet Dairelerine yazılmıştır.

22/3/932

Suret :

1 — Vekâletlerle bütün mülhak ve müstakil bütçeli müesseselerden Ankarada bulunanlar bütün paralı ilânlarını kanunda zikredilen mahallî gazete olarak Hakimiyeti Milliye vereceklerdir.

2 — Aynı daire ve müesseselerin Ankaradan başka yerde çalışan kısımları bütün paralı ilânlarını kanun mucibince «Hükümetin tayin edeceği iki gazete» de neşre mecburdurlar. Bu iki gazeteden biri «Hakimiyeti Milliye» gazetesi olacaktır.

3 — Hususî idare ve belediyeler dahi iki gazeteden biri olan «Hakimiyeti Milliye» yi tercih edeceklerdir.

HÜLÂSA:

Hayvan sirkatinin men'i hakkındaki kanunun 17 inci maddesine tevfikan tutulacak zabıtnameler hakkında :

No. 1194

Son zamanlarda çoğalmakta olan hayvan hırsızlığının men'i hakkındaki kanunun sureti tatbikine dair Adliye Vekâleti Celilesinden bilûmum Cumhuriyet Müddeiumumiliklerine yazılan tamimin bir sureti leffen gönderildi.

En mühim istihsal vasıtalarından biri olan hayvanlarının bazı eşhas tarafından çalınması zürrai istihsal vasıtalarından mahrum ettiği gibi memleketin umumî servetinin tenakusu-

na da sebebiyet vermekte ve bu binnetice iktisadiyatımız üzerinde de müessir olmaktadır. Binaenaleyh hayvan sirkatinin men'i hakkındaki kanunun tatbikinde pek ziyade hassasiyet gösterilmesi icap eder. Aynı zamanda kanunun 11 inci maddesi mucibince tanzimi lâzım gelen zabıtnamelerin kanunî şartlara uygun olmasına ve bilhassa yalnız bu kesanın mensup oldukları köy ve mahallât ihtiyar heyetlerince değil kanunda tasrih edildiği veçhile civar mahallât ve kura heyeti ihtiyariyesile müştereken tanzim ettirilmesine ve altlarının zabıtaca mevcut malûmatı kuyudyenin ilâvesi suretile tasdik edilmesi hususuna itina edilmelidir. Keyfiyetin alâkadarana tamim ve tebliğini rica eylerim efendim.

Bilûmum Vilâyetlere ve B. U. Müfettişliğe yazılmıştır.
28/3/932

Suret :

Adliye Vekâleti Celilesinin tamimi

Bazı mahallerde Hayvan sirkatinden maznun eşhas haklarında hayvan sirkatinin men'i hakkındaki kanun hükümlerinin tatbik edilmekte ve bu suretle hayvan sirkatinin çoğalmasına ve zürrain istihsal vasıtalarından mahrum kalmasına ve binnetice memleketin umumî servetinin tenakusuna sebebiyet vermekte olduğu vukubulan şikâyetlerden ve bu bapta cereyan eden muhabereleden anlaşılmaktadır.

Hayvan sirkatinin men i hakkındaki kanunun; Türk ceza kanununun 564 maddesile kısmen ilga edilmiş olan 12inci maddesi hükmü müstesna olmak üzere diğer hükümler baki ve mer'i olduğundan hayvan sirkatinden maznun eşhas haklarında mezkûr kanun hükümlerinin ve bilhassa 17 ici maddesi ahkâmının tamamen tatbiki lüzumu tamimen tebliğ ve keyfiyetin kaza daireniz dahilindeki C. M. U. likleriyle mahkemelere tebliği temenni olunur efendim.

HÜLÂSA:

932 /933 ders senesi için-
de Askerî liselerle hariçten
alınacak talebe hakkında :

No.1195

932-933 ders senesi içinde askerî liselere hariçten alınacak 450 talebenin bünyesi müsait olanlardan seçilebilmesi için bu miktarın fevkında müracaat vukubulmasını temin hususunda teşkilâtı lâzime icrasına dair Büyük Erfkânıharbiye Reisliğinin 22/Mart/932 tarih ve 34440 Nolu tezkeresinin bir sureti leffen irsal kılındı, icabının icrası tamimen tebliğ olunur efendim.

Vekâletlere ve B. U. Müfettişliğe yazılmıştır.

2/4/932

Suret :

**Büyük Erkânıharbiye Reisliğinin
22 Mart 1932 tarih ve 34440 sayılı tezkeresi**

932-933 ders senesi için askerî liselerin 9, 10, 11 sınıflarına hariçten 150 talebe alınabilecektir.

Ancak talebenin tamamen sağlam ve bünyesi müsait olanlardan seçilebilmesi için müracaat edecekler adedinin bu adetten çok olması lâzım geldiğinden orta mektep mezunları ile sivil liselerden askerî liselerimize girmeye istekli talebelerin şimdiden haberdar ve istekli olmaları da münasip surette teşvik edilerek bunların; önümüzdeki temmuz başında girmek istedikleri askerî liselerde bulundurulmak üzere Haziran başında askerlik şubelerine veya mevki kumandanlıklarına ve yahut temmuz başında bizzat mektep müdürlüklerine müracaat etmelerinin teminini alâkadar makamlarca memleketin her tarafına ve K. O. larca emirlerindeki kıt'alara ve askerlik şubelerine kadar duyurulmasını ehemmiyetle rica ederim efendim.

M. M. Dahiliye, Maarif, Vekâletlerine arzedilmiş O' Mf.liklerle K. O. lara, Hr. Ak. K, na İzmir Mst, Mv, K, na, Sınıf Mf, liklerine, Vilâyetlere, Harp, Mp. K, Na, As. Ls. Mf. ne yazılmıştır.

HÜLÂSA:

İdare Coğrafyası hakkında :

Bazı vilâyetlerin idare coğrafyasını pek muhtasar tertip ve gönderilen müfredat cetvelindeki maddelere basit birer cevap vermekle iktifa etmekte oldukları görülmekte ve bittabi bu gibi muhtasar ve noksan malûmatı muhtevi coğrafyaların iadesi cihetine gidilmektedir.

Matlup malûmatın bir broşür tarzında ve istenilen malûmatı tamamile ve mufassalan ihtiva etmek üzere tertip ve irsalini ehemmiyetle rica ederim efendim.

15/3/932

Birleştirilen Köyler

Vilâyeti	Kaza	Nahiye	Raptedilenler	Yeni aldığı isim
Kastamonu	Merkez	Kozyaka	Eseler Karaçomak	Karaçomak
Kastamonu	Merkez	Kozyaka	Ortaköy İmamköy	Ortaköy
Kastamonu	Merkez	Kozyaka	Kadılar Haydarlar	Haydarlar
Kastamonu	Merkez	Kozyaka	Yarışlar Umurcular	Umurcular
Kastamonu	Merkez	Kozyaka	şeyh Hacıveli	şeyh
Kastamonu	Merkez	Kozyaka	Emirler Dabasak	Emirler
Kastamonu	Merkez	Kozyaka	Murathacılar Saraycık	Saraycık
Kastamonu	Merkez	Kozyaka	Terzi Kırık	Kırık
İsparta	Eğridir		Selimler Sığırlık	Sığırlık
İçel	Mut		Gırayga (kısmen) Malhoca (kısmen)	Köprübaşı
Adana	Merkez		Alikocalı mezreaşı Avni Paşa çiftliği	Alikocalı

İrtibatları değiştirilen Köyler

İrtibatları değiştirilen Köyler

İsmi	Vilâyeti	Kazası	Nahiyesi	Eski irtibatı	Yeni irtibatı
Bozyazı De - mirciler	İçel	Anamur		Bozyazı De - mirciler	Gürlevik
Hopur	Mersin	Tarsus	Gülek	Eminlik	Keşli
Sülük Çukurca	Kütahya	Tavşanlı	Gümüş	Sülük çukurca	Dulkadir
Karateke	Denizli	Merkez		Kara teke	Tekke

İkiye ayrılan Köyler

Vilâyeti	Kazası	Nahiyesi	İkiye ayrılan köy	Ayrıldığı köyler
Çanakkale	Yalvaç		Akpınar	Akpınar Çalıdağı
İsparta	Yalvaç		Gemengüneği Kuzbayat	Gemengüneği Kuzbayat
İçel	Merkez	Yağda	Ağvadı	Çerçil Ağvadı

Vekâletçe Tekaüt muamelesi ikmal edilenler

İsmi ve memuriyeti	Nev'i tahsis
Sincan nahiyesi müdürü Abdülkerim Ef.	Tekaüt
Adana iskân muhacirin memuru Mustafa E.	Yetim
Gediz hususî muhasebe memuru Ömer Ef.	»
Mülkiye Müfettişi Servet B.	»
Adana iskân başkâtibi Feyyaz B.	»
Hotamış nahiyesi tahrirat kâtibi Nafî Ef.	Tekaüt
Çiftlik nahiyesi müdürü Hasan Hüsnü B.	Yetim
Silivri nüfus memuru İsmail Fuat Ef.	»
Karamürsel nüfus memuru Hüseyin Ef.	Tekaüt
Salihli nüfus memuru Ata Ef.	»
Dağmarmara nahiyesi müdürü Ratip B.	»
Menemen nüfus memuru İsmail Mahir Ef.	»
Çankırı mektupçusu Osman B.	İkramiye
Kütahya mektupçusu İsmail Hakkı Be.	Tekaüt
Terme kaymakamı Ali Sabri B.	Yetim
Ispir nüfus memuru Abdülgani Ef.	Tekaüt
Domaniç nahiyesi müdürü Musa Kâzım Ef.	Yetim
Cide tahrirat kâtibi Ahmet Pertev B.	»
Kelkit hususî muhasebe memuru Hüsnü B.	»
Harran hususî muhasebe memuru Reşit Ef.	Tekaüt

İsmi ve memuriyeti	Nev'i tahsis
Milâs tahrirat kâtibi Tevfik Ef.	»
Sinop tahrirat müdürü Reşit B.	Yetim
Silvan nüfus memuru Abdülkadir Ef.	Tekaüt
Kula nüfus memuru İsmail Hamdi Ef.	Yetim
Karahallı nahiyesi müdürü Salih Ef.	Tekaüt
Muş tahrirat müdürü Mehmet Şükrü B.	»
Pervari tahrirat kâtibi Salih Ef.	Yetim
Avanos nüfus memuru Ali Ef.	İkramiye
Havza tahrirat kâtibi Yahya Ef.	»
Söke tahrirat kâtibi Hüsnü Ef.	Tekaüt

Mülkiye Müfettişlerinin 1929 senesindeki hasılai mesailerini

Teftiş lâyihası	Tahkikat fezlekesi	Tahkikat raporu	Tetkik ve intaç e- dilen teffiz dosyası	Mülâhazat
Adet	Adet	Adet	Adet	
144	151	137	29,847	Umumî yekûn

Mülkiye Müfettişlerinin 1930 senesindeki hasılai mesailerini

Teftiş lâyihası	Tahkikat fezlekesi	Tahkikat raporu	Tezkiye varakası	Mülâhazat
Adet	Adet	Adet	Adet	
288	216	270	13	Umumî yekûn

Mülkiye müfettişlerinin 1931 senesindeki hasılai mesailerini

Teftiş lâyihası	Tahkikat fezlekesi	Tahkik raporu	Tezkiye varakası	kik ve intaç edilen dosya	Mülâhazat
Adet	Adet	Adet	Adet	Adet	
1346	203	255	58	6491	

İçtiş Heyeti Reışliği evrak kaleminin üç senelik istatistiğini gösterir cetveldir.

GELEN			GİDEN		
Müfettişler-Sair mahallerden gelen		Yekûn	Müfettişle-Müfettişle-Sair mahallere giden hususî umumi		lere giden
Adet	Adet	Adet	Adet	Adet	Adet
3294	1048	4342	4212	390	1846
3343	1361	4704	2392	215	1856
5307	2012	7319	3192	208	2738
Yekûn			Umumi yekûn		
Adet	Adet	Adet	Adet	Adet	Adet
6448	10790	1929 senesi	4463	9167	1930 senesi
6138	13457	1931 senesi			

**Mülkiye Müfettişlerinin kânunusani ve şubat 1932 ayları
zarfında yaptıkları işi gösterir cetvel.**

İşin nev'i	Mülâhazat
	Adet
Muhtelif mesail hakkında tanzim olunan fezleke.	21
Haklarında son tahkikatın açılması talep olunan memurin.	50
Muhakemelerinin meni talep olunan memurin.	5
Haklarında inzibatî ceza tatbiki istenilen memurin.	2
Ademi mes'uliyetleri istenilen memurin.	7
Muhtelif mesail hakkında tanzim olunan rapor.	23
Muhtelif devair muamelâtı hakkında tanzim edilen teftiş lâyihası.	163

Gayri Resmî Kısım

Hukuku İdare

Geçen sayıdan mabaat

Amelenin ötedenberi vaki olan taleplerini vazii kanun is'af etmiş ve amelenin emniet ve asayişile hıfzıssıhhasile, sây ve amele şeraitile alâkadar olmak üzere maden mühendisleri haricinde kendileri tarafından intihap ve tayin edilmiş delkelerin memurların mevcudiyetine müsaade etmiştir. Bu delkeler amelenin vekilidirler.

Delkeler madeni vakit vakit teftiş ederler ve bilhassa bir kaza vukuunda haksızlığa mahal vermemek üzere bizzat hiç bir hukuka malik değildirler.

Fakat teftişata ait tanzim edecekleri raporları makamı aidine verirler ve neticelerini istihsal etmeğe uğraşırlar. Bunlara verilecek ücretin imtiyaz alan tarafından tediyesi de intihabatı kanuniyedir.

Madende sâyü amel şeraiti

Madende sây ve amele şeraitinin tetkikinde iki mühim meseleye tesadif edilmektedir.

1 — Saati mesai, 2 — Ücreti yevmiye.

Devlet bu mühim mesailin imtiyaz şartnamelerinde tespit edilebilip edilemeyeceğini tetkik etmek istemişse de Şurayı Devlet heyeti umumiyesi bu hususta menfi bir karar ittihaz etmiştir. Bu itibarla bu meselenin gerek doğrudan doğruya ahkâmı umumiye arasına ithalini veyahut imtiyaz esnasında tanzim edilecek şartnamelerde mevzuu bahsedilmesi hususunun hallini vazii kanunlara bırakmıştır.

Vazii kanun ahkâmı umumiyesinde ziri zeminde olacak sây ve amelin sekiz saatten ibaret olacağını kabul etmiştir. Diğer taraftan madende çalışan kadınlar çocuklar hakkında da ahkâmı vazetmiştir.

Binaenaleyh ziri zemindeki sây ve amele iştirak edemez. Çocuklara gelince bunlar hakkında ayrıca ahkâmı mahsus vardır.

Sây ve amelin madende kontrol meselesine gelince: Bunlar hakkında da ahkâmı mahsus vazedilmiştir. Bu itibarla ziri zemindeki sây ve amelin kontrolü münferiden yapılmayıp bir heyete tevdi edilmiştir.

Bu heyet maden müfettişlerinin sây ve amele nezareti müfettişlerinden ve amele tarafından intihap edilmiş delekelerden mürekkeptir.

Ücret meselesine gelince:

Bu bapta hiç bir ahkâmı mevzua yoktur ve imtiyaz şartnamelerine bu bapta hiç bir şey vazedilemez. Ücret meselesi tamamen ahkâmı tüccariye dairesinde serbestçe cereyan eder. Yalnız kanun 1919 senesinde amelenin temettüe iştiraki meselesini tespit etmiştir. Temettüün temettüden yüzde yirmi beş ameleye verilecektir ve bu da imtiyaz şartnamesine ilâve edilebilecektir. Tevzi edilecek olan bu temettüün temettüü şahsan doğrudan doğruya her ame-

leye verilebileceği gibi teşkil edecekleri cemiyetlerine de kendi hesaplan namına tevdi edilebilir.

Şu itibarla ücret meselesi tamamen ahkâmı tüccariye dairesinde serbestçe cereyan eder. Yalnız patron ile amelenin ücretinden dolayı tesis edecek münasebetinin hüsnü idaresi için yalnız ücret mesailine münhasır olmak üzere patron ve amele delkelerinden mürekkep muhtelif bir komisyon mevcuttur.

Bu komisyon gerek madene yeniden iktisap eden ve gerek madende çalışan amelenin yevmiyelerine müteallik mesailde patron nezdinde tavasutta bulunur.

Madende basireti içtimaiye müesseseleri **“Büroları,, muaveneti ve tekaüdiye**

Evvelce kavanin ve nizamatta basireti içtimaiye daha dağrusu ameleyle muavenet ve tekaüdiyelerini temin hususunda hiç ahkâm yoktu. Bu gaye ile alâkadar olmak husuî müessesat mevcutsa da umumî şekilde değildi. Netice itibarile bunların mevcudiyetleri amelenin ihtiyacına kifayet etmediği gibi vaziyetten kendileri de memnun değildi. Çünkü patronlar tarafından tesis edilmiş müesseseler gene patronların emri tahtında bulundururdu. Bunlar ameleyi himaye maksadından büsbütün başka maksatlarla tesis etmişti.

Nihayet idare müdahale mecburiyetinde kalarak bu hususta bazı ahkâmı vaziyetleri bu ahkâmı mucibince patronlarda iki mecburiyet tecelli etti.

1— Hastalık esnasında muavenet.

2— Tekaüdiye.

Kaza meselesinde ise vazii kanun meskût kalmıştı. Bu gibi basireti içtimaiye mesailinin kanuna vazı bir çok münakaşatı mucip olmuştur.

Maahaza kanunun iki esbabı mucibesi lâyihasında şu esasata tesadüf edilmektedir.

1 —Biz tamamiyle serbest bir sanayi meselesi karşısında bulunmuyoruz.

Buna cevap verenler diyorlar ki evet fakat imtiyaz alanlara bu gibi mecburiyet tahmil edilecek olursa bir müddet sonra nakabili tahammül bir şekil alacak olan imtiyaz meselelerine kimse teşebbüs etmiyecek ve binnetice me'nafii devlet mutazarrır olacaktır.

Halbuki mesele şimdiye kadar kat'iyen böyle bir netice vermemiştir.

2 —ikinci esbabı mucibe de şu idi. Madem ki muaveneti umumiye ve basireti içtimaiye mesaili sureti umumiyede bazı ahkâma vaz suretile halledilecektir.

Şu halde meseleyi tahmil edip yalnız maden meselesi için ahkâmı hususiye ve menetmeğe ne lüzum vardır. Halbuki ziri zeminde çalışan amelenin sây ve amel şekli diğer sanayide çalışan amelenin sây ve amelinden çok daha güçtür. Hayatlarının bakasile alâkadâr olan devlet bu hususta isticâl etmelidir.

3 —Patronların elinde bulunan basireti içtimaiye müesseselerinin fena vaziyetleri de keza esbabı mucibe arasında zikredilirdi. İşte bu mülâhazat nihayet devleti pek haklı olarak bu mesaili mühimme ile uğraşmağa şevketmiş ve maden imtiyazlarında bazı ahkâm vazetmeğe mecbur etmiştir.

Bunların vazifeleri şunlardır Ameleye muavenet şirketleri

1 — Mecburî muavenet sandıkları: Amelenin tedavisine lüzum olan ilâçları temin etmek hasta olduğu günlerde maddî surette muavenet etmek kazalardan maada halen de malûl kalanlara muaveneti mütemadiyede bulunmak tabi taba ile arazi arasında bir fark gözetilmemektedir.

Bu şirketin nizamnamesi nafia Vekâleti tarafından tasdik edilir. Meclisi idaresinde sülûsatı ameleye ve sülûsatı imtiyaz alanın mümessillerini teşkil eder. Bu şirketler mantıkidir. Maahaza zaten mıntakalarını tevsi edebilirler.

Bu itibarla bazı defa yalnız bir maden amelesile iştigal eden şirketler bazen de iki üç madenle maden amelesine şamil olabilirler ve binaenaleyh üç maden için bir şirketin görülür.

Şirketlerde varidat:

1— Amele ücretlerinden tevkif edilecek azamî yüzde iki hisselerden tereküp eder.

2— Amele ücretlerinden yapılacak tevkifatın iki misli de imtiyaz alan yani madeni işleten şirkete verir.

Tabiri aharle madeni işleten amelenin verdiği miktarın iki mislini vermekle mükelleftir.

Tekaüt maaşı

Kanun ameleye mecburî muavenet sandıkları gibi ameleye sandıkları da tesis etmiştir.

Amele tekaüt sandıkları muhtelif safhalar geçirmiştir.

1 inci safha — Amele için tekaüt maaşı vardır. Fakat bu tevkifat bir sandığa tevdi edilmez. Millî tekaüt sandığının şahsî karneleri usulidir. Sermayeler amele kendi yermiyesinden verdiği yüzde iki ile amele namına imtiyazı işletenin verdiği yüzde ikiden meydana gelir.

2 inci safha — Verilen para amleenin ihtiyarlığındaki ihtiyacatına tekabül ettiği için hükümet 1903 senesinde müdahaleye mecbur kalmış ve amele tekaüt meselesini tanzim için parlâmentodan 1,500,000 franklık bir tahsisat alıp bir miktarın sülüsünü maden imtiyazı alanlara tahmil etmiştir. Bu itibarla devlet bir milyon frangı bütçesinden maden amelesine tahsis etmiştir.

Şu halde maden işletenler yalnız 500,000 frank tediyesile kurtulmuşlardır.

Bu sistemin tarzı tatbikinde bir meclisi idare görülür. Bu meclis amele tekaüt meselesini idare etmektedir.

3 üncü safha — ikinci sistemin de ihtiyacatına tevafuk etmediği anlaşılınca bütün memleketlerde icrayı faaliyet etmek üzere «maden amelesi müstakil tekaüt sandığı» teşkil edilmiştir. Bu devletin murakabesi tahtında icrayı faaliyet eden şahsiyeti medeniyeyi haiz bir müessese sahibidir. 18 azadan mürekkep bir meclis tarafından idare olunur.

6 azası amele tarafından 6 azası patronlar tarafından 6 azası da devlet tarafından intihap olunur.

Muamelâta nahsi karne esasına müstenit her amelenin ayrı bir bankası vardır

Tkaüdiye 30 sene hizmet edip te yaşını ikmal etmiş ameleye verilir. 30 seneden fazla hizmet edip te yaşını da muhafaza eden ameleye ayrıca ikramiye verilir.

Sandığın mütekabil imtiyaz alanın vereceği yüzde iki ile amelenin ücretinden vereceği yüzde ikiden terekkün eder.

Fakat sandığın temin edebileceği miktar ile ihtiyarlık esnasında bir aile hayatını idameye imkân görülemediğinden sandıklarda bazı tadilât yapılmıştır. Bu son tadilât mucibince imtiyazı işletenlerin verdikleri yüzde ikiye yüzde bir ilâvesi suretile hissei iştirakleri yüzde üçe iblâğ edilmiştir. Diğer taraftan amele de verdiği tevkifatın miktarını yüzde üçe çıkartmıştır. Eğer amelenin aldığı ücret amelenin hayatını idame edecek miktarda ise amelenin vereceği yüzde birin devlet tarafından verilmesine kanun müsaade etmiştir.

Şu şekildeki tekaüt olan bir amele asıl 730 frank ve amelenin vefatından sonra kalacak refikası da 360 frank irada sahip olmalıdır.

Bu ikinci tadil vasıtasile elde edilen sermaye ayrıca bir hesap halinde tedvir edilmektedir. Bundan maksat şayet imtiyazı işletenin verdiği yüzde üç ile amelenin verdiği yüzde iki yani mecmuu yüzde beş 730 ve 360 frank irat temin ediyorsa amelenin ve yahut hükümetin tekrar yüzde bir vermesine lüzum kalmıyacaktır.

Ecnebi amele de o memleketin ameleye ait hukukun-

dan istifade eder. Yalnız 730 ve 360 frank meselelerinde istifade edebilmeleri kendi memleketlerinde mukabili bilmisil kaidelerine mütevakıftır.

Nihayet hatai maişetinin müthiş bir şekilde tereffüü 730 ve 360 frangı tekaüdü amele için 1300 ve düvel için 750 franga çıkartmağa sebep olmuştur. Bunun için gerek imtiyazı işletenin ve gerek amelenin verdikleri hisse yüzde bir tezyit edilmiştir.

Bu tezyit esasen fazlaşan ücretlerinden tevkif suretile elde edilmiştir.

Maden amelesi hakkındaki bu ahkâm orduvaz amelesine de teşmil edilmiştir.

Taşocakları ve muadeni sathıye

Taş ocakları — mevadı madeniye taksimatındaki taş ocakları yalnız ihbara tâbidir. Yani buraları işletmek istiyenler hükümete haber vermekle mükelleftir.

Taş ocakları işletilmesi açık havada mevadı madeniye istihsali demektir. Taş ocakları mevadı şunlardır:

Somaki, alçı, kireç, çakıl ve kaldırım ve değirmen ve lâtuğrafiya envai mermer ve çakıl ve granit ve kumlu ve emsali taşlarla amyanet, tebeşir ve üstübeç ve kil çimento ve bunlara mümasil mevaddır. Taş ocakları arz sahibine aittir ve imtiyaz verilmesini mucip değildir.

Taş ocakları hakkındaki ahkâmı mevzuatı umumiyedir. Binaenaleyh taş ocağı sahibi ocağına istediği gibi tasarruf eder

Satar ve kiraya verir. Bu gibi tasarrufu hukukileri ahkâmı umumiye dairesinde cereyan eder. Taş ocağı sahibi işletmekte tatil etmekte tamamen serbesttir.

Ocak sahibi arzu ettiği takdirde istihsalât için alâmeti farika veyahut ihtirai irat alabilir. Maahaza devletin taş ocaklarındaki ameliye ve istihsalâtı idare, tanzim ve nezaret etmek suretile zabıtai idariyesi vardır.

ve bu müdahalesi maden imtiyazları meselesinde olduğu gibi vâsidir .

Bazan taş ocaklarının sathı arzdan ziri zemine intikal ettiği vardır. Bu takdirde devlet maden imtiyazında gümrük madenler zabıtası hakkındaki ahkâmı tatbik eder.

Bu husustaki istihsalât hakkında başlıca ahkâm şunlardır.

1 — Taş ocakları açmak için evvelce ihbar lâzımdır. Yani hükümete beyanname ile keyfiyet haber verilecektir.

Yani hükümet tarafından müsaade tarzı tatbik edilmeyip sadece işletmek isteyen taraftan ihbar tarzı tatbik edilmektedir. Bu itibarla beyanname vermek kâfidir .

2 — Meskenler, yollar, nehirler, şimendiferler için maden meselesinde olduğu gibi himaye mıntakaları mevcuttur. Bu tesisatı taş ocaklarının ihdas edebilecekleri tehlikelere karşı devletin himaye etmesi lâzımdır.

Ocakların on metre dahilinde hiç bir şey olmamalıdır. Bu hususta valinin bir takım salâhiyetleri de vardır.

Devletin ocak amelelerine de hakkı mürakabesi vardır. Ziri zeminde olanlar madeni asliye ahkâmına tâbi olduğu halde üstleri açık olan taş ocakları hakkındaki ahkâma tâbidirler. Ve bunlar daha basittir. Umumun emniyet ve selâmeti âsayiş itibarile bazı tedabir ittihaz edilmesi hususunda hükümetin ocak sahiplerine resen emir vermeğe hakkı vardır.

Nizamatına muhalif hareketler ahkâmı umumiye dairesinde tecrübe edilir. Bu hususta biz açık taş ocakları ile ziri zemindeki taş ocakları arasında bir tefrik yapılmalıdır.

Olanlar da nizamatına muhalif kanunu cezasının dairei salâhiyetindedir.

Halbuki ziri zemindeki taş ocakları nizamatına muhalif madeni asliye ahkâmına tâbidir.

Yer kömürünün çıktığı mahal : Turiyerler için yalnız ihbar kâfi olmayıp ayrıca hükümetten mezuniyet almak lâzımdır.

Madeni sathıye

Madeni sathıye madeni asliye ile taş ocakları arasında yani mutavassıt bir vaziyettedir. Aliminyom gibi mevadı madeniyeden ibarettir. Madeni sathıye sanayii madeniyeden ibarettir. Bu suretle satıhta bulunursa istihsal imtiyazsız ve diğer şekilde ise imtiyazlı olarak temin edilir. Maahaza madeni sathıyeyi işletebilmek için muhakkak hükümetin mezuniyeti şarttır.

İmtiyaz şekli tamamilen taş ocakları gibidir. Halbuki imtiyazlı şekli madeni asliye ahkâmı dairesinde cereyan eder.

Madeni sathıyenin madeni asliye veya taş ocakları ahkâmına tâbi olup olmayacağı meselesini şekli istisal tayin eder.

Biribirinden farklı iki rejim vardır.

1— Satıhta bulunanlar imtiyaza tâbi değildir.

2— Halbuki derinlerde bulunanlar imtiyaza tâbidir. Şu halde madeni sathıye için ayrıca ahkâm olmayıp imtiyaza tâbi şeklinde madeni asliye ahkâmına imtiyaza tâbi olmayan şekilde taş ocakları ahkâmına tatbik olunur.

Bu hususta da maden damarının arzın sathında veya

derinliğinde bulunup bulunmadığı haizi ehemmiyettir. Arzın derinliğinde bulunmayan bir maden damarı için tahtezzemine ameliye de yapılırsa taş ocaklarından mazurdur.

Binaenaleyh bu tefriki tespit etmek Nafia Vekâletinin salâhiyeti dahilindedir.

Memaliki ecnebiye maden kanunları

Maden istihsalâtı için üç sistem vardır.

1— Bir şartı zaviyede malikiyet sistemi.

2— imtiyaz sistemi.

3— işgal sistemi.

1 — Bir şeyin zevaidine malikiyet sistemi «madene sathı arz sahibinindir.» Yalnız İngiltere ve Amerikada caridir.

Fakat bu sistem eşhasa ait arazide caridir. Halbuki umuma ait yani diğer taraftan devlet arazisinde bu sistem cari değildir.

Diğer taraftan buralarda devletin doğrudan doğruya madene istihsalâtile uğraştığına tesadüf edilmez. Halbuki prusyada ve Rusyada devlet tarafından işletilen madenler mevcuttur. Fakat bunlar teamüle nazaran birer istisnadırlar.

2 — En ziyade müstamel sistem imtiyaz sistemidir. Bir çok devletlerin hemen hepsinde bu usul tatbik edilmektedir.

Japonya, Yunanistan, Mısır bu sistemi kabul eden devletler meyanındadır.

3 — İşgal sistemini enteresan bir sistemdir, izah edelim. Tasarrufa geçirme bazı defa işgal ve bazı defa da devletin müdahalesinde ihtiyaç olmaksızın tekemmül etmektedir.

Meselâ bir şahsı işgal etmiş olduğu arazi üzerinde madene

istihsali mahallini tahdit için duvarla veyahut demir parmaklık ile çevirirse orada maden istihsali hakkında milk olur.

Hükümet keşfedene bir tazminat vermekle beraber bazı defa da keşfedeni teşvik için arazi sahibinden arazisini satın alır ve yahut ta satar. Bu sistem İspanyada Amerikayı Cenubide ve İngiliz müstemlikâtında yalnız sahipsiz arazide tatbik edilir ve caridir. Amerika da bu sistem tatbik edilmektedir.

İspanya ilk talep eden madenin tasarruf hakkını verir.

Amerika küçük bir ameliye yapmak şartile keşfedenin' veyahut birinci talep edenin hakkını tanımaktadır. Yeni teşekkül eden devletler de madende tasarruf hakkını sahipsiz arazideki maden tasarruf hakkını tanımamakla müsavidir.

Yani işgal etmekle maden tasarruf edilmiş olur. İstihsal hakkını işgal ve küçük bir ameliye yapmakla tevellüt eder.

Hükümetten çok ucuz bir fiyatla satın almakla kat'î tasarruf mahiyetine inkılâp eder.

Müstemlekâta maden meselesi

Mahalli teamülü nazarı dikkate almak mecburiyetinden dolayı müstemlekâta maden meselesinde bazı fedakârlık yapmak icabeder.

Esasen buralarda tatbik olunacak kavanin taharriyat ve keşfiyat meneder.

Şekilde değıl bilâkis teşvik eder şekilde olmalıdır. Hatta taharriyat için hükümet hiç bir resim talep etmemelidir.

Müstemlekâttaki usul şu suretle hulâsa edilebilir. Talep edene bir taharriyat müsaadesi verilir. Bu müsaade ayni zamanda işgal müsaadesini de muhtevindir. Bilâhare bu ruhsat

istihsal ruhsatı ile değiştirilir ve istihsalden bir müddet sonra talep üzerine madende hakkı tasarruf teyit eder.

İstihsal ruhsatı müddeti bazı defa çok az ve bazı defa da müddeti uzundur.

Bu itibarla imtiyazdan pek fark yoktur.

Madeni sathıye için istihsal ruhsatıyeleri tecdit olunmak şartı ile on senedir.

İcabında müstemlekâta maden istihsali ruhsatıyesi olabilmesi ve binnetice madenin tasarruf işgal edilmektedir.

Bundaki sebepler İktisadî olmaktan ziyade siyasidir.

Bir mülâhazat

Bir çok tadelâta rağmen maden kanununa verilen bugünkü şekli ihtiyacı umumiyeyi tatmin etmediği gibi belki memleketin menafii iktisadiyesine de tevafuk etmemektedir.

Binaenaleyh her halde maden kanunları esaslı ve asrın madeniyetile kabili telif tadelât yapılmak mecburiyeti vardır.

Her yerde olduğu gibi sırf sosyalist efkâra tabiiyet endişesile sanayii madeniyede de sosyalizasyon mecburiyeti vardır.

Bugün sanayii madeniyenin tanzimindeki talep edilen şekilde biraz muvazaa fikri mevcuttur. Saltai âmme yani hükümet tarafından bilâ vasıta yapılan istihsal şekli sanayii madeniyeyi ihlâl etmediği gibi İlmî ve fennî nazariyata da tevafuk etmemektedir. Bu itibarla madenin istihsalinde yeni bir usul tahayyül etmek lâzımdır. Bu usulde madenin istihsali doğrudan doğruya alâkadarın tarafından yani amele maden mutahassısları ve müstehlik tarafından temin edilmektedir.

Birinci nazariyede bu fikrin ne kadar cazibeli olduğu ve halka ne kadar hakikî ve munis görüleceği şüphesizdir. Bu üç taraflı nazariyenin tatbikatta ne şekil vereceği şimdiden tayin edilemez ve nihayet bu usul sendikalar tarafından idare olunan bir sistem olacaktır.

Bu da halkın diktatörlüğünü intaç edecektir. Yapılan tadilat İktisadî noktai nazardan tetkik edilecek olursa hükümetin istihsaline müsaade ettiği mühim bir servetten hutkâmane bir surette yalnız kimsenin istifade etmesi meşru değildir.

Bahusus ki bu servet cemiyete aittir. Binaenaleyh bu servetten cemiyet te menafii umumiye namına istifade etmelidir. Maahaza bu müdahalenin teşebbüsü şahsiyeleri de kayt olacak derecede gene serveti umumiye namına elzem bir şeydir.

Muaveneti umumiye

Devlet sefaleti umumiyeiyi tahfif veya büsbütün gidermek için iki usule müracaat eder.

Basireti içtimaiye ve muaveneti umumiye.

Birincisi yani basireti içtimaiye öyle bir vasıtaadır ki hastalık ihtiyarlık vefat gibi tehlike ve muhataraların feci âkibetlerinin önünü almak üzere alâkadaranı bir araya toplar.

İkincisi yani muaveneti umumiye ise felâketzedelere yardım hususunda iştirak vasıtasıdır. Her iki usulün muhassenat ve fevaidi vardır. Muavenet espabı mücbireden dolayı kendi kendilerine yardım etmek imkânsızlığında bulunanlara yapılır. Muavenet devlet ve kommün veya müessesatı umumiye tarafından yapıldığı takdirde muaveneti umumiye ve eşhas veya cemiyetler tarafından yapıldığı takdirde muaveneti hususiye olur.

Muavenet tevziatı menfaattar olanlara şahsan iptal edilirse muaveneti şahsiye veya muayyen bir müessesede dahilinde herkese yapılacak olursa muaveneti müştereke denir.

Muavenet hakkında ahkâm

Fransada ihtilâli kebirden evvel muaveneti umumiye kiliseler tarafından ifa edilirdi. Şarlımanlı fukaraları seniyolara karşı muhafaza ve himaye etmek üzere bazı tedbir ittihaz etmişti.

Kiliseler bunları iaşe etmek mecburiyetinde idiler. 16 inci asırda muaveneti umumiye hususunda bazı tesisat vücade gelmiştir.

1536 tarihinde tasadduk büroları tesis etmiş ve bu büroların azalarımeyanına rehban ile lâyükler de girmiştir. Diğer taraftan fukaralar için de ayrıca imalâthaneler ihdas edlimiştir. Nihayet ilk defa olarak 18 inci asırda bulunmuş çocukları binası vücade getirilmiştir.

14 üncü Lui zamanında opital namile bir teşkilât vücade getirilmiştir ki bütün muaveneti umumiye müessesatı burada temerküz etmiştir. Müdürü kaydı hayat şartile tayin edilmişti. Bu müessesede müdürünün zabıta kuvveti ve muhakeme salâhiyeti vardı.

Bu müesseseden istifade etmek istemeyip te sokaklarda dolaşan dilenciler burada muhakeme ve tecziye edilirdi.

Bu müessesenin varidatı topladığı ianeler rahipler vasıtasile muhtelif makamat tarafından müsadere olunan her şey fukara aidatı müessesede vefat edenlerin terkettikleri emvalâtтан ibaretti. Bir kelime ile ihtilâli kebirden evvel böyle müesseseler tarafından temin edilirdi.

İhtilâli kebir bu hususta yeni fikirler getirmiştir.

Muaveneti umumiye müessesesi umumiyesi tesis edilip bulunmuş çonuklar, malûller ve hali sıhhatte fakirler buraya tevdi edilmiştir.

Şüüphe yok ki muaveneti umumiye devlet için bir vazifedir .

Fakat bu vazife pek vâsi bir şekilde ifa edildiği takdirde teşekkülün bir mükâfatı olarak kabul edilmek zarureti vardır. Binaenaleyh muavenet edilenden gördüğü muavenete mukabil sây ve amel istemek lâzımdır.

Yahut ta muavenet görenin vaziyeti kendi kendine kifayet ettiremeyecek bulunmuş olsun.

İhtilâli kebir muaveneti hususiyedeki bütün vesaiti milletin elinde temerküz ettirmek prensibini vazetmiştir. Bu prensip ihtilâli kebir kadar tesis etmiş bulunan ve muaveneti umumiye müessesatının emval ve emlâkinin millileştirilmesinden ibarettir.

Diğer taraftan vazolunan bazı ahkâm her vilâyette muaveneti umumiye için sarfedilen mebalîğin kantonlar arasında taksimini emretmiştir. Bu suretle muaveneti umumiyeye muhtaç olanlara iş ve yardım edilmeğe başlanmıştır.

Tevziat idare memurlarının riyaseti altında cereyan etmekte idi.

Bilâhare kabul edilen bir kanun aynen veya nazaran verilen muavenet usulünü ilga ederek muavenet görenin muhakkak surette çalışıp çalışmamasının temini için iş bulmak usulünü vazetmiştir. Çalışmak istiyen ancak muaveneti umumiyeye mazhar olabilir .

Çalışmak istemiyen serseriler ecnebi ise hudut haricine ve vatandaş ise cebren çalıştırılmak üzere bir çalışma evine sevkedilirlerdi.

Muhtacı muavenet olanın muavenet noktasından muayyen bir ikametgâhı olmak lâzımdır. Yani muhtacı muavenet olan yalnız bir taraftan bir kommünden muavenete nail olur.

Bilâhare tadil olunan kanun mucibince muaveneti umumiye ihtiyarları ve malûlleri de temsil etmiştir. Ve bütün Fransada umuma muavenet prensibi vazolunmuş ve bir takım tesisat meydana getirilmiştir. Tabîî bu teşkilâtın kuvveden file çıkabilmesi için hastane ve müessesatı hayriyenin tahtı tasarruflarında bulunan emlâkin satılması lüzumu hasıl olmuştur.

Direktörler hükümetin hastane, müessesat ve emvali gayri menkulesinin satılmasından mahzurlar görüldüğünden yani bir kanun ile vaziyeti ıslah etmiş ve tekrar bunlara şahsiyeti hükmiyelerini iade ettiği gibi satılan mallarına mukabil ve müsavi miktarda emlâki milliyeden emval vermiştir. Mevzuu bahis kanun ayrıca müessesatı hayriye büroları tesise ettiği gibi olmayıp eğlence mahallerinden alınan fukara hissesini «vergisini» ihya etmiştir.

İşte vergi bugün bütün Avrupada eyence ve oyun mahallerinde tahsil edilmekte olan müessesatı hayriye hissesidir.

Bu müessesatı hayriye müesseseleri bu kanun ile

Müessesatı umumiyeleri meyanına vazolunmuştur.

Direktüvar kanunlarının prensibi muavenet hususunda ihtilâl hükümeti kanunlarının prensibinden büsbütün başka bir nazariye vazetmiştir.

Muaveneti umumiye artık cemiyetin manevî vecaibi meyanına dahil olmuştur.

Bedbaht vatandaşlara karşı cemiyet yalnız manevî bir mecburiyeti olduğu nazariyesi kabul edilmiştir.

Bunlara yardım etmek için kanuna hiç bir mecburiyet kalmamıştır.

Nihayet 19 uncu asır evvelinde muaveneti umumiyenin eşhası hususiyeye terki lüzumuna dair bir temayül belirmeğe

başlamıştır. Vatanî ve dinî hislerle meşbu olan eşhası hususiyenin bu gibi hükümetten daya iyi idare edecekleri tahakkuk etmiştir.

Bu itibarla hükümet yalnız bu gibi hususî şefkat yuvalarının teşçi ve himaye etmekle iktifa edecektir

Bu fikir nihayet menafii umumiye hadim muaveneti umumiye müesseselerinin teşekkülünü intaç etmiştir. Maahaza hususî teşebbüsler memeketin muaveneti umumiye noktai nazarından ihtiyacını tatmin edemeyecek bir vaziyette kaldığı zaman bu taktirde idare muavenet maksadile işbu müessesatı hususiyeye nakten bir aidatta bulunacaktır.

Bu suretle muavenet umumiye hizmeti merkezileştirileceğine her hangi bir müessesesi hususiyeye nakten muavenete edilmek suretile hususileştirilmiştir.

Tesis eden bu müessesatı hususiyeye kommünlere ait olduğundan kommünler bitip tükenmek bilmiyen listeler ile hükümetin muavenetini talep ederlerdi. Bu sistemde hükümet için bir bar teşkil etmeğe başladığından ihtarî ve manevî olan muaveneti umumiye mes'elesi yavaş yavaş yine mecburî muavenet şeklini iktisap etmeğe başlamıştır.

Fakat bu mecburiyet muhtacı muavenet olan eşhasın bir hak olarak cemiyetten muavenet talep etmeleri manasında değildir.

Yani muhtacı muavenet olanlar cemiyetten hükümetten bir şey talep edemezler.

Fakat devlet bazı eşhası hükmiye idariyeyi muhtaç olanlara muavenet etmek hususunda cebir ve tazyik edebilir şeklindedir.

Ve derhal çocuklara biraz sonra hastalar ve biraz sonra ihtiyarlara ve gayri kabili tedavi hastalara ve biraz sonra da hâmile olan kadınlara muavenet etmek mecburiyetini tahay-

yül eden kanunlar vazolunmuştur.

Bu kanunlar bu mecburiyeti bidayette mahallî idarelere tahmil ederken bilâhare devlete tahmil edilmiştir.

Muaveneti umumiye hususundaki bu inkilâp nihayet muaveneti umumiye hidematının ihdasına sebep olmuş ve muaveneti umumiye hidematı demertmantize edilmiştir.

Bu suretle muaveneti umumiye ailevî olan karakterini kaybederek İdarî bir hizmete san'ati iktisap etmiştir.

Ve bu hizmeti umumiye ile nezaret altında icrayi faaliyet eden mes ul bir memur iştigal etmeğe başlamıştır.

Nihayet muaveneti umumiye hidematının heyeti umumiyesine devlet kendi müfettişlerde nezaret ve kontrol etmeğe başlamıştır.

Ve devlet vilâyetlerin muaveneti umumiye masraflarının naktî muavenetlerle kapatmağa, bilâhare de bütçesi ile fevkalâde muavenetler tahsis etmeğe başlamıştır.

İşte muaveneti umumiye mes'alesinin geçirdiği safahat bundan ibarettir. Bu şekil hemen hemen her memlekette aynı istihaleleri geçirmiştir.

Muavenetin menşei ikametgâtır

Muaveneti temin eden ikametgâhtır. İkamet edilen İdarî mantıka muaveneti temin ile mükelleftir. Muhtacı muavenet olanlara muavenetin mecburî olması prensibini koyan vazii: kanun bu husustaki masrafı vilâyet ve yahut kommüne tahmil etmiştir. İşte masrafı tahmil eden teşekkül muavenet mahallidir.

Ve kanunun tarifi de şudur. Muhtaç adamın muaveneti umumiye hakkı olduğu mahaldir. Muavenet mahalli nasıl tayin eder.

Muhtaç adamın muaveneti umumiyeye hakkı olduğu mahal sagirler için tevellüt ettiği mahaldir.

«Kommündür» sagir olmıyanlar için bu mahal ikamet ettiği kommündür. Ve bu mahal diğer bir muavenet mahallî elde edilmeden zayi olmaz. Yani herkesin yalnız bir muavenet mahalli vardır.

Ve birden fazla olamaz.

Bu itibarla bir aile efradının ayrı ayrı muavenet mahalleri husule gelmiştir.

Bu mahzura binaen bilâhare aynı aile efradının aynı muavenet mahallerine tâbi olması prensibi vazolunmuştur.

Muavenet mahallini ilerletmek için daimî ikametgâhı o mahalde bulunması lâzımdır.

Mecburî ikamet etmenin muavenet mahalli edilmeğe tesiri yoktur.

Meselâ mektepli olmaü ve yahut ta hizmeti askeriyesini ifa etmek sebepleri.

Muavenet mahalli nasıl kaybedilir.

Birs ene gaybubiyet ve başka bir muavenet mahalli edinmek suretile evvelki muavenet mahalli kaybedilir.

Kadınların muavenet ahalli zevçlerinin tâbi olduğu muavenet mahallidir.

Tebdili tabiiyet eden ecnebler de muaveneti umumiyeye mezkûr muavenet mahalleri de vatandaşları tâbi olduğu muavenet mahallidir.

Muaveneti umumiyyeye mühtaç çocuklar hidematı

Muhtacı muavenet çocuklar haiz oldukları şerait itibarile bir kaç sınıfa ayrılır.

1— Ebeveyni meçhul olup ta lâalettayin bir tarafta bulunmuş çocuklar.

2— Ebeveyni malûm olup ta çocuklarını bırakmış terkedilmiş çocuklar.

3— Muvakkat bir zaman için yalnız bulunan çocuklar aileleri mevkuf veya hastanede bulunmak itibarile.

4— Kimsesiz çocuklar ve yahut muvakkat bir zaman için muaveneti umumiyyeden istifade eden çocuklar. Bu çocuklar ebeveyni tarafından terkedilmemeleri için muaveneti umumiyyeye mazhar kılınmışlardır.

5— Manen terkedilmiş olan çocuklar hakki ebuttan iskat edilmiş olanların çocukları.

6— Muaveneti umumiyyeye tevdi edilmiş çocuklar.

7— İka etmiş oldukları cinayet ve çeşmelerden dolayı mahkemelerin tahtı muhafazalarında bulunan çocuklar.

21 yaşında olan sagirler kanunen çocukturlar

Kanunen çocuklar iki kısma tefrik edilmişlerdir.

1—İdare ameliyenin himayesine tevdi edilmiş olan çocuklardır ki bunlar tahtı muhafazada bulunan çocuklar ile

muvakkat bir zaman için yalnız bulunan ve yahut bulundurulacak çocuklardır.

2 — İkinci ise muaveneti umumiyenin göz bebekleri» «incileri» olan çocuklardır ki bunlar da bulunmuş olan çocuklar, terkedilmiş olan çocuklar, kimsesiz çocuklar ve manen terkedilmiş çocuklar ve muaveneti umumiyeye tevdi edilmiş olan çocuklardı. Muaveneti umumiyenin göz bebekleri olan çocuklar hakkında muaveneti umumiye hidematı bu çocukların ebeveyni makamına kaim olmaktadır.

Çocuklarını muhafaza etmeleri, terbiye ve büyütmeleri için pedelere, valdelere muvakkat bir zaman için muavenet edilir.

Bu husustaki muaveneti umumiyelerin teferruatını vilâyet meclisi umumileri tesbit eder.

Her beş senede bir kere bu listeler yeniden tetkik edilirler. Şu halde muavenetinin derece ve miktarının asgarisini meclisi umumiler tayin ettiriyor demektir.

Gayri meşru bir izdivaçtan doğmuş çocuğun veledi meşru hükmüne geçirilmesi için muaveneti umumiye ayrıca mükâfat verdiği gibi bu taktirde valideler fakir kaldıkları müddetçe muaveneti umumiyeden ettikleri istifade devam eder.

Muvakkat bir zaman için yalnız bulunan veya bulundurulan çocuklar için idarenin kararı muhtelif muhafazada bulunan çocuklar için müstantik veya mahkeme kararı ve muaveneti umumiye göz bebekleri olan çocuklar için de yine idarenin bir kararı lâzımdır. Yani bunlar muaveneti umumiyeden istifade etmek üzere muaveneti umumiye müessesatına ancak idarenin veya adliyenin kararile kabul edilebilirler. Tarafı umumiyede bulunan bir çocuk derhal emvali medeniye memuriyetine teslim edilmek lâzımdır. Bu memur bir zabıt varakası tanzim ettikten sonra çocuğu muaveneti umumiye müessesesine tevdi edecektir.

Çocukları evvelki intaç edecek şerait dahilinde terkedenler hakkında kanunu ceza ahkâmının tabik olunacağı aşikârdır.

Şeraiti insaniye tahtında çocuk terketmek ebeveyn için bir cürüm değildir. Tâbiî terketmek hâdisesi için çocuklarına ayrılmak intaç eder.

Çocukları terketmek hususunda da zaman ile bazı tekemmül husule gelmiştir. Nitekim bugün çocuğunu resmen terketmek isteyen valide muaveneti umumiye bürosuna müracaat eder. Buranın memuru kendisine bazı vesayada bulunur.

Terk keyfiyetinin evlâtlarla ebeveyn arasındaki münasebatı müebbeden izale ettiğini izah eder. Ve çocuğunu terketmasrafının verileceğini anlatır. Israr halinde çocuk kabul edilir.

Meselâ muaveneti umumiyeye mazhar olacağı süt nine memesi için bazı vasıtalar irae eder.

Validenin esrarı tahtı emniyettedir. Bu şekle daha ziyade gayri meşru çocuklarda müracaat olunur.

Terkin netayici aile münasebetini tamamen kırdığı için fecidir. Binaenaleyh mutavassıt bir sistem düşünülmüştür.

Bazı valideler çocuklarından büsbütün ayrılmamak için muaveneti umumiye bürosunun çocuğu süt nineye verilmesine muvafakat eder.

Bu taktirde valide çocuk üzerine hakkı vilâyetini muhafaza eder.

Ve üç sene zarfında çocuğunu geri alması için valideye mühlet verilmiştir.

Muaveneti umumiyeye kabul iki nevidir. Birisi muvakkattir, muaveneti umumiye memuru tarafından ifa edilir.

İkincisi kat'idir. Vali tarafından ittihaz olunur. Her vilâ-

yette çocuk bakma müesseseleri vardır. Hatta müesseseleri olmayıan vilâyetler çocukları şayani itimat aileler nezdine gönderirler. Bu aileler çocuklar hakkında azamî şefkat ve muhabbet ibraz edeceklerdir.

Her vilâyetin resmî müesseseleri daha ziyade zayıftır. Ve hastalıklı çocukları muhafaza eder. Çocuk bu aileler nezdinde büyür, 13 yaşından sonra mektebe gönderilmez. Ve kendilerine san'at öğretilir. Bilhassa ziraat ile iştigal ettirilir. Çocuğa aldığı yevmiyenin bir kısmı çocuk namına muhafaza ettirilir. Çocukta zekâ ve istidat görüldüğü taktirde sanayi ile iştigal etmesine müsaade edilir.

Tabîî çocuğa bakan kadın, bu külfetten dolayı bir ücret alacaktır. Bu ücret iki kısımdır. Birincisi muayyen ve daima verilir. İkincisi de çocuk on beş aylık olduğu zaman defaten verilir. Bir çocuğu on beş aylığa getirmek tâbiî daha güçtür. Ve ondan sonra nisbeten çocuğu büyötmek daha kolaydır.

Evvelce muaveneti umumiye müessesesinin azasından biri çocuğun velisi idi.

Fakat bilâhare vilâyet vazifesi doğrudan doğruya valiye tevdi edilmiştir.

Ve bugün çocuğun velisi validir. Ayrıca muaveneti umumiye göz bebekleri için vilâyet vazifesile mükellef yedi azadan mürekkep bir de aile komisyonu vardır.

Aile komisyonu kanunu medenin bahşettiği hukuk ve salâhiyet dahilinde çocuklar üzerinde hakkı vilâyetini istimal eder.

Çocuğun kazancı tasarruf sandıklarına yatırılır. Ve bir kısmı mühimmini de çocuğu büyötmek için vaki olan sarfiyatına mukabil vilâyet muaveneti umumiye müessesesi alır.

Çocuk 21 yaşına kadar vilâyet elindedir. Ancak vefat, yahut çocukta müessesenin alınmasına hitama erer.

Vefat vukuunda çocuğun mevcudu vilâyete kalır. Çocuğun ailesi ücret almak istedikleri taktirde çocuk için sarfedilen mebalîği vilâyete iade etmesi şarttır.

Çocuk müesseseden çıktıktan sonra vefat edecek olursa vilâyet hukukunu zayi etmiş olur.

Muaveneti umumiyeye mazhar olmuş olan çocukların annelerine iadesi:

Bulunmuş çocuklar, bulunmuş çocukların ailelerine iadesi mümkün olabilir. Fakat çocukları istirdat etmek aileler için bir hak değildir. Çünkü terk keyfiyetini ebeveyn hukukunun sukutunu intaç etmektedir. Binaenaleyh çocuğunu istirdat etmek talebinde bulunan ebeveyn hakkında vali veli sıfatile tahkikat icra eder

Ve iadei keyfiyeti çocuk için vaki ise muvafakat eder, aksi taktirde reddeder

Sui muameleye maruz kalan çocuklar ile manen terkedilmiş çocuklar ancak ebeveyninin hukukunu istirdat etmiş olmalarına vabestedir

Meselâ tahliye edilen ebeveyn çocukları iade edilebilir. Bu ebeveynlerin muaveneti umumiye müesseselerine çocuklar için ve edecekleri tazminat miktarının mehakim tayin eder.

Bazen bir çocuk ebeveyninden başkasına da evlâtlık olarak tevdi edilebilir.

Hak ebeveynin anadan ve babadan iskatına mahekemede karar verilebilir.

Bu da ebeveynin gayet ahlâksız bulunmalarından ve yahut ta çocuğun sıhhat ve ahlâkını temin edememelerinden ileri gelir.

Muaveneti umumiyyeye tevdi edilen çocuklar gerek müesseselerde ve gerek nezdlerine tevdi olunan ailelerde hükümet müfettişleri tarafından teftişe tabidirler.

Müfettişlerin vazifeleri çocuğa bakan aileleri tesbit etmek, elbise gibi levazımını temin etmek, ve çalışmağa başladıkları zaman bunlara iş bulmak ve ücret mukavele tanzim etmektedir.

Ancak vilâyet muaveneti umumiyyeye tevdi edilen çocuklar hakkında meclisi umumiyyeye rapor ihzar ve bunların vaziyeti umumiyelerini izah eder. Bu raporlar Dahiliye Vekâletine gönderilir. Dahiliye Vekâleti de her beş senede bunların slâhlarrını reisi hükümete takdim eder.

Muaveneti umumiye masrafları

Evvelce hidematı umumiye müessesatı bu masrafı tahmil etmişlerdi. Bilâhare kommünler bu masrafı tediye ederlerdi. Fakat elyevm bu masraf Vilâyet tarafından deruhte edilmiştir.

Masraf iki kısma ayrılmıştır.

1— Muaveneti umumiye hizmeti masrafı.

2— Teftiş ve kontrol masrafı.

Muaveneti umumiye masarifi çocuk kabul edeceklerin yevmiyeleri terkedilmiş çocuklar için muvakkat muavenetler çocukların masraf yevmiyeleri çocuk bakıcılarının ücret müessesesinin icrayı masrafı mükâfatlar, mektep edevatı levazımı elbise masrafı doktor masrafı ve dava masrafı ve saire.

Muvakkat muavenet masarifi çocuk bakıcılarının yevmiyesini çocuk bakıcılarının ücretinin haddi asgarisi her beş sene için mıntaka mıntaka tayin ve tesbit eder.

Elbise ve mektep levazımı ve saire için haddi asgarî tasarrufta mevcuttur. Esasen bu masraf mecburî masraf meyanındadır.

Ve bu masrafın cümlesi vilâyete aittir. Vilâyetin bütçesi tediye eder.

Kontrol ve teftiş masrafına gelince bu masraf devlet tarafından ifa edilir. Bu masrafa da müfettişlerin maaşatı, seyyahat masrafı ve teftiş masrafı değildir.

Varidata gelince: Devlet tarafından verilen, naktî muavenet vilâyet tarafından verilen muavenet, kommün tarafından verilen muaveneti naktî ile aileler tarafından yapılan naktî muavenetlerdir. Bunlar ayrıca çalışan çocukların varidatı da ilâve edilecektir.

Vefat eden çocukların mirasları yapılan hayırperveriyetler ile kabahati vataniyelerden alınan cezayı naktilerin bir kısmıdır. Varidat masrafa tekabül etmediği zaman fazla olan kısmın beşte ikisi devlete, beşte ikisi vilâyete ve beşte biri kommüne tevzi edilir. Hatta kommünün muaveneti umumiyeye terkedilmiş bir çocuğu olmasa bile kontrol ve teftiş masrafının devlete ait olduğunu söylemiştik. Bu masrafın taksimatını meclisi umumî yaptığı için vaziyeti mâliyesi bozuk olan kommünler bu masrafa iştirakten istisna edilebilirler.

(Devamı var)

İbrahim Âlî

Mülkiye Mektebi ve Harp Akademisi
Hukuku İdare Hocası

IV

— İtalya'da —

Şehirler ve Belediyecilik

F — Her vilâyet ve belediye memuru 25 sene bilfiil hizmetten sonra tekaüde tabidir. Maaşları vilâyet ve belediye memurları için tesis edilmiş olan tekaüt sandığından verilir.

Belediye ve vilâyetlerin malî idareleri

Belediye bütçelerinin tasvibi belediye meclisi kararile belediye reisine aittir. Vilâyet bütçelerinin tasvibi Rett orats denilen vilâyet meclisine aittir. Vergilerin ihdası, emlâk vergisi üzerine konacak kesri munzamların tayini aynı merasime tâbidir.

Belediye bütçeleri, belediye reisi ve vilâyet bütçeleri vilâyet meclisi tarafından tasvip edildikten sonra, vilâyetlerde kuvvei icraiyenin mümessili sıfatile valilerin tetkikine arz olunurken valiler, usulsüzlük ve noksanlık gördüğü takdirde vali bütçenin hükümsüz olduğunu tebliğ edebilir.

Hidematı umumiyenin temini gibi hususat için belediye reisi, kanun ile muayyen kesirlerin azamî miktarını geçmek üzere mezuniyet talep edebilir.

Bütçelerin mecburî masraflarını ihtiva etmeyen fasıllarının tasvibi :

Giunta provinciab adminstrativa) denilen ve valinin riyasetinde beş devlet memurile bir (idare haricinden) azadan mürekkep heyete aittir.

Aynı şerait altında vilâyet bütçeleri Şurayi Devletin mütaleası alındıktan sonra Dahiliye Vekâletinin teklifi üzerine (Decret royal) ile tasdik olunur.

Emlâk vergisi kesri munzamını tecavüz eden vilâyet ve belediye bütçelerini tekrar tetkik ve nihayet tadile salâhiyettar olan makamlara, müstacel bir vaziyet göstermeyen bütün masraflardan bu kesri munzam fazlasını tenzile çalışır. Aynı zamanda ihtiyarî masraflardan sıhhiye, maarif, hayır müesseseleri, nakliyat, ziraat tahsisatlarını tetkik ve bunların bütçe âdi varidatının % 10 nunu tecavüz etmemesine itina eder.

(Ciyona provinsiyale admistirativa) heyeti keza belediye reisi ile vilâyet meclisi tarafından yeniden ihtiyarî masraflar vaz'ı takdirinde keyfiyeti tetkik ve bilhassa bütçeleri beş seneden fazla bir müddet için alâkadar eden işler hakkında karar verir.

Bunun haricinde bütün ahvalde belediye reislerinin mukarrereti ikinci derecedeki belediyelerde, valinin tasvibine tâbidir. Vali tadilâtını kanun dairesinde yapar. Bu nevi vilâyet meclisleri kararları da aynı ahkâma tâbidir.

Vilâyet ciyontası, belediye reislerde vilâyet meclislerinin teklifatını tasvibe de ademi imkân görürse esbabı mucizesini alâkadarlara bildirir. Kendiliğinden resen karar ittihaz

edemez. Alâkadarların izahatını dinledikten sonra karar verir.

Belediye vilâyet bütçeleri mart içinde ihzar olunarak (Albs pretoris) mecmuasında neşrolunur. Tâki alâkadarlar vilâyet idare meclisine (vali ile dört devlet memurundan mürekkeptir) icabında itiraz edebilsinler, idare meclisi kararı da aynı mecmuada neşrolunur. Bütün mükellefler divanı muhasebat huzurunda bu kararlara itiraz edebilirler.

Hükümet merkezinin idaresi (Roma)

Londrada 23 mayıs 1932 de toplanacak beynelmilel şehirler kongresi için hazırlanan İtalyan raporuna göre faşist hükümeti Romanın idaresinde de tadilât yapılmıştır. O şekilde ki: Romanın işi, millî meselelerin en mühimlerinden addolunmuş ve ana vatanın yaşıyan kalbi ve merkezi olarak icabeden teşkilât yapılmıştır.

Roma belediyesi Governatorats tarafından idare olunur ve şekli idaresi ile muamelâtı vilâyet makamının kontroluna tâbi değildir. Ancak mühim mesailde Dahiliye Vekâletinin kontrolü altındadır.

İdare amiri (Gouverneur - Governutore) dahiliye vekilinin teklifi ve heyeti vekile kararla kralın iradesile tayin olunur.

Vazifesinde bir de muavini olup bu da iradei krali ile tayin olunur. Bundan başka bir de kâtibi umumisi vardır ki

bunun da teşrifatta derecesi valilere muadildir. Governatore, tıpkı belediye reisi gibi kendi mesuliyeti altında belediye işlerini tedvir eder ve hidematı umumiyenin hüsnü ifası için her türlü tedabiri ittihaz eyler.

Belediye reislerinin mukarreratı valilerin ve Giunta heyetlerinin kontroluna tâbi olduğu halde Roma governorunun mukarreratı böyle bir tasvibe muhtaç değildir. Ancak bütçenin tasdiki bundan müstesnadır. Bütçe iradei krali ile tasdik olunur. Bundan başka kanun ile tesbit edilmiş bazı hususat ta tasdika tâbidir.

Roma belediye idareesi dahi dört sene müddetle ve iradei krali ile mensup 12 azadan mürekkep bir belediye meclisine (Consulta) ya maliktir.

Aşağıdaki işlerde bu meclisin mütaleası alınır.

A — Pilânço.

B — Hesabikat'î.

C — Vergiler ihdası.

D — Mesaii umumiyenin tanzimi plânı.

F — Hidematı umumiyenin doğrudan doğruya idaresi.

Faydalı ve lüzumlu gördüğü her işte de gavnur belediye meclisinin mütaleasını alabilir. Roma'daki governorun, diğer belediyelerdeki podestanlardan farkı vardır. Belediye reisleri, hemen umumiyetle, eski belediye teşkilâtındaki vezaife çok yakın vazifeler görürler? Halbuki Cabitop'deki governor devlet ve millet işlerinde hususî bir mahiyet arzeder. Çünkü kanun ile de tesbit edilmiş olduğu veçhile hükümet idaresine ve ya vilâyete ait bir kısım faaliyetler belediye hududu dahi –

linde governoretaya tevdi edilmiştir. Bu şekil, her hangi bir işin sür'atle ifasında hakikî bir ademi merkezîyet arzeder. Meselâ valiye ait olması lâzım gelen sıhhiye işleri governorun riyasetindeki sıhhiye komisyonuna verilmiştir, iptidâî mekteplerin kontrolü belediyeye ait olduğu gibi asarı atika ve sanayii nefise müesseselerinin muhafazası da belediye ve devlet mümessillerihden bir muhtelit komisyona verilmiştir.

Bütün bu işlerin ve yeni teşkilâtın ruhî, millet ve hükûmet noktai nazarından lüzum görülen tahsisatın belediyece tesviyesini icap ettirmiştir. Çünkü, Roma için lâzım olan mebalîğin heyeti, Roma belediyesi hududu dahilindeki mükelleflere bu hüküm, Roma'nın merkezi hükümet olması noktai nazarından mütevellit masrafların ağırlığı hesabı ile muvafık görülmemiştir.

Bu mülâhaza ile şehrin idaresinde yapılan yeni teşkilâta ait masraflara, fevkalâde bir vazife telâkki edilerek bütün İtalya krallığı halkına taksim etmek muvafık görülmüş ve halkın bunu hükümete vermesi tensip edilmiştir.

Bunun için her yerde ayrıca Governorata yani Roma belediyesine ait okturvalar vazedilmiştir.

A—Senede elli milyon temsil masrafı ve şehrin inkisafına müteallik hidematı umumiyenin icrası masrafı, yollar masrafı, sokaklar masrafı, sanayii nefise ve asarı atıkaya ait şehir zenginliğinin himayesi masrafı.

B—30 milyonluk, Roma şehri civarındaki köylerin hidematı umumiye masrafları.

C—30 milyonluk ta yeni Ametajman plânının tatbiki masrafı.

Roma'nın kendisine mahsus teşkilâtından birisi de şehre ait hükümet polis ile belediye polisinin emniyet âmiri Guestore'nin emri altında birleşmiş olması keyfiyettir. Bu keyfiyet polis işlerinde belediye idare âmirlerinin salâhiyetini tahdit edecek yerde bilâkis mevkiî tatbikte bulunan nizam ve talimatların daha iyi bir halde tatbik edilmesini mucip olmuştur.

*

* *

Bununla beraber bütün bu teşkilât pek yenidir. Belediyelerin ki 1926 da ve vilâyetlerin ki 1928 de yapılmıştır. Fakat bütün buyenilikler faşist idaresinin, bütün memleketi muntazam bir disiplin altında müterakki bir medeniyet vücude getirilmesi hususunda İtalyan efkârî umumiyesine cevap veren tedbirlerden mürekkeptir.

İtalyan Belediyelerinde malî vaziyet

İtalya hukukçuları ve belediyecileri hakikî manasında telâkki edilmek icap ederse İtalyan belediyelerinde malî muhtariyet olmadığı mütaleasındadırlar. Çünkü belediye vergi ve resimlerinin azamisî kanunlarla tesbit ve tayin edilmiştir. Halbuki hakikî muhtariyetlerden vergileri nisbetini mahallî ihtiyaçlara göre, mahallî salâhiyetler tesbit eder, demek istiyorlar. Bununla beraber belediye vergi ve resimleri için kanunen tesbit edilmiş olan azamiler belediyelerin mecburî hizmetle

rini ve memur oldukları diğer işleri yapabilecekleri bir halde kabul olunmuştur.

Belediyelerin bütçelerini besliyen gelirler üç şekilde tasnif olunmuştur:

A : Hükümet vergilerine munzam belediye hisseleri ki bunun tatbikatında nisbetinin azlığına veya çokluğuna göre mahallî vesayet makamı veya hükümeti merkeziyece kontrole tâbidir.

Bu vergiler arazi ve diğer gayri menkullerle mükelleflerin toptan gelirlerinden alınmaktadır.

B : Münhasıran belediyelere ait vergiler ki bunlar da kanunlarına göre keza vesayet makamının murakabesi altındadır. Bu vergilerde patenet resmî, Ağnam resmi, Binék ve yük hayvanlarından alınan resim, Piyano, Bilardo ve hizmetçi resmi, köpek, araba rüsümü ve diğer bilvasıta mükellefiyetler bu vergi için belediyeler nüfuslarının adedine göre dört dereceye taksim edilmiştir.

C : Belediyelerle diğer mahallî teşekküllere ait vergiler bunun miktarı kanunîyesinde tesbit edilmiştir. Bu vergi yolların inşa ve tamiri için belediyelerle vilâyet idarelerine ait hisselerden mürekkeptir.

Belediye vergilerinden doğrudan doğruya belediyeye ait olanlar on sene müddetle tayin edilmiş belediye tahsildarları marifetile tahsil olunur.

Belediyelerin malî muamelâtı Vilâyet Daimî Encümenlerinin ve bazı ahvalde Maliye Vekilinin tasvibine tâbidir. Devlet vergilerine munzam hisseler muayyen miktarı tecavüz ettiği taktirde aynı makamların derece derece muvafakati şarttır.

*

* *

Vergi nisbetleri:

1— Tütün satışından belediye hissesi:

Tütün muamelâtı satışından devlete ait kârın % 5 belediyelere aittir. Bu para devlet inhisarınca tefrik ve belediyelerin nüfusuna göre altı ayda bir taksim ve tevzi olunur.

2— Araba resmi:

Tekerlekli vesaiti nakliye üzerine konan bu resim arabaların envama ve otobüslerle, ominibüslerin ve hatta tramvay arabalarına şamildir. Miktarı seneliktir. Ve 7,5 liretten 60 lirete kadar muhtelif neveleri vardır.

3— Tuz resminden belediye resmi:

Nüfusu elli binden yukarı belediyelerde kilo başına bir lirete kadar resim tarhetmek için kanunî mesa vardır. İki şekilde tahsil olunur. Birisi hükümet inhisarına tâbi mahallerde inhisar resmine zam suretile diğeri inhisara tâbi olmıyan yerlerde belediyece belediye hududuna girerken.

4— Hizmetçi resmi:

Varıdatı az olan belediyelerde daimî encümen müsaadesile alınabilir. Ücretle çalışan bütün hizmetçiler bu resme tabidirler.

Sanayi, ziraat memur ve ameleleri, zabitan hademe neferleri, vesaiti nakliye müstahdemleri, bir günde muhtelif yerlerde çalışanlar ve hükümet vilâyet belediye hademeleri, İçtimaî muavenet müstahdemini bu resimden muaftırlar. Miktarı üç liretten kırk lirete kadar muhtelif nisbetlerdedir.

5— Sanayi resmi:

Bu resim vilâyetlerle belediyeler arasında müşterektir. Senede iki bin liretten fazla irat temin eden ticaret, meslek

san'at ne nevi olursa olsun bu resme tâbidir.. Burnun matrahu devlete ait kazanç vergisidir. Vilâyetler bundan % 1 nisbette resim alabilirler.

6— Fotoğraf resmi :

60 santimetre murabbaından küçük resimler vergiden muaftır. Bundan fazlası için mesahasına göre 5 santimden 50 santime kadar belediye resmi daimî encümenin muvafakatile alınabilir.

7— Ehli hayvanlar vergisi :

Bu da daimî encümenin müsaadesine tâbi tahsili ihtiyarî resimlerden olup daimî encümence her cins hayvan için tayin olunan vasatî kıymet üzerinden yüzde hesabile alınır.

8— Levha ve tabelâ resimleri:

Müesseselerin veya şahısların isim ve unvanlarını gösterir evhalardan ve tabelâlardan alınır. Miktarı, sarf, arma, işaret ve süslere göre değişir. Sinamalar vasıtasile yapılan ilânlar aynı resme tâbidir. Hususî köşklerin kapılarındaki adresler bile bundan kurtulamaz.

9— Piyano ve bilârdolar resmi:

Piyanolar senede kırk, hususî bilârdolar yüz, umumî bilârdolar iki yüz lireden resme tâbidirler.

Ticaret depolarındaki satışa amade bulunanlar müstesnadır.

10—Binek, araba ve yük hayvanları resmi :

7 inci fıkrada ehli hayvanlar resmine tâbi olanlar hariç olmak üzere diğerlerinden alınır ve daimî encümenin muvafakatine tâbidir. Miktarı senede beş lireden otuz lireden kurtulamaz.

11 — Köpek resmi:

Lüks köpekler, bekçi ve av köpekleri, çoban köpekleri namile üç sınıfa ayrılarak resim alınır. Miktarı on liretten seksen lirete kadardır.

12 — Mesken kiralari üzerinden belediye resmi :

Belediye hududu dahilindeki hane ve apartmanlar bu resme tâbidir. Mal sahibi kendisi otursa dahi resimden kurtulamaz. Bu baptaki belediye meclisi kararı daimî encümenin ve Maliye Vekâletinin tasvibine tâbi olup nisbeti, azamî olarak kiranın yüzde beşe kadar çıkabilir.

13 — Oktruva :

Bu da Daimî Encümenin tasvibine tâbi rûsumdandır. Varidatın azlığı dolayısıyla, ihtiyarî belediye resimlerinden birisi tarholunursa bu reeim de istihlâkâtı dâhiliyeye mahsus olmak üzere mecburî olarak vazolunur.

Nüfusu sekiz bine kadar olan belediyelerde açık belediye usulü, yani oktruvanın, satılan eşya fiatlarına zam suretile tahsili kabul edilmiştir. Nüfusu bundan yüksek olan kommünler kapalı belediye usulüne tâbidirler. Yani oktruva resmi, eşya belediye hududu dahiline girerken tahsil olunur. Bunlar on iki bin, yirmi bin ve ellibin kadar nüfuslu ve ondan fazla nüfuslu olarak sınıflara ayrılmıştır.

Bu resmin tatbik sahası çok geniş olduğundan müstesnalari da pek çoktur.

A :Hükümdarlar, ecnebi hükümet reisleri, sefirleri ait eşyalarla.

B :Demiryolu inşaat malzemesi.

C : Resmî dairelerin ve salibi ahmerin, kendi ihtiyaçları için getirdikleri eşya.

D : Posta, telgraf, telefon malzemesi.

E : Hükümet inhisarına tâbi mevat.

F : Sanayide kullanılan yakılacak mevat.

G : İçtimaî sigorta sandığının kâğıtları.

H : Harap olmak üzere bulunan bir binanın tamirine lâzım mevat.

L : Umumî şehir ayinlerde resmî devairin elektrik, gaz sarfiyatı.

M : Müskirat imali için ithal olunan saf ispirto.

N : Portakal, limon ve emsali.

K: Pirinç, un, makarna ve emsali oktruvadan muaftır.

Oktruva hakkındaki umumî hükümlere muhalif hareket edenlerin resim iki mislinden on misline kadar cezaen tahsil olunabildiği gibi kaçakçılık mahiyeti tahakkuk ederse üç aya kadar hapis cezası da verilebilir.

Her hangi bir seferberlik vukuunda asker ve askerî hayvanatın yiyeceklerinin oktruvadan istisnası için iradei krali lâzımdır.

Belediye oktruva idareleri bu resimden maada, nüfusu elli binden yukarı belediyelerde beş santim istatistik resmi alabilir.

Oktruva ambarına teslim edilen yüz kilosundan santim mühür, damğa ve işaret resmi olmak üzere altmış santim alınabilir.

14— Birahane, meyhane, lokanta gibi umumî mahallerden alınan ruhsatiye:

Ticarethanelerde icar bedelinin yüze otuzuna ve eski satılan mahallelerde yüzde ellisine kadar ruhsatiye harcı alınır.

15 — İkamet resmi :

Havası iyi, sıhhi, banyolu, kaplıcalı belediyeler gerek istirahat, gerek tedavi için muvakkat gelenlerden bu resmi alırlar. Fakat bunun için Dahiliye Vekâletinin müsaadesi şarttır.

Yukarıda geçen mesken resmi verenlerle talebe, memurlar bundan müstesnadır. Bu resim muvakkat ikametgâhların kira bedelinin yüzde beşinden sekizine kadar alınmaktadır.

16 — Yol parası :

Belediyelerle vilâyetler arasında müşterektir. Ve yol için mezkûr idarelerin harcadıkları paranın üçte biri halka tevzi edilmek usulile alınır. Bundan başka belediyeler yeni yapılan yolların her iki tarafındaki birer kilometre derinliğine kadar olan arazi ve arsa sahiplerinden bir miktar resim alabildikleri gibi köprü ve sokaklar muvakkat müruriye resmi de alabilirler. Fakat inşa bedeli tamam temin edilince bunu derhal ilga ederler.

Bizde olduğu gibi 18 yaşından 60 yaşına kadar mükelleflerin icabında senede dört gün bilfiil çalışmak ta kabildir.

17 — Şerefiye :

Bu da vilâyetlerle belediye arasında müştereken yani vilâyetin her hangi bir inşaatından mütevellit şerefiyeyi vilâyet bütçesi için alırlar.

18 — İşgaliye resmi :

Sokak ve meydanların işgali bu meyanda olduğu gibi, tahtezzem su, gaz, lâğım boruları da bu resme tâbidir.

19— Zephiye resmi :

Evvelce belediyeler zephiye resminden yüzde on alırlardı. Şimdi münhasıran bu vazifeyi ifa ve resimini tahsil ederler.

20— Kantariye:

Belediyeler bu resimlerle muayyen bir hisse alırlar.

21 — Gazoz resmi :

Belediyeler ve yüz litre gazozdan dört lired resim alabilirler.

22— Hali medenî sicilleri resmi :

Belediyeler, nikâh ilmühaberleri suretlerinden üç lired tabiyet ilmühaberlerinden dört lired hukuku medeniye kararları tescilinden üç lired alabilir.

23— Kaydiye resmi:

Müzayede ile satış, icar, ihale ve imtiyazlara ait ilânlardan bir lired konturatlardan üç lired alınabilir.

24— Kadastro resminden belediye hissesi :

Bir liredten seksen lired kadar alınabilir.

25— Müsabaka dühuliyesi :

Belediye ves vilâyet memuriyetleri için açılan imtihanlara girmeğe talip olanlardan darülfünun tahsili olanlar arasındaki müsabakada elli ve diğer ahvle 25 lired alınır.

26—Tanzifat resmi :

Yekûnu belediyenin tanzifat için bir senede sarfedeceği mebaliği geçmemek üzere tarh ve cibayet olunur.

27 — Tedrisat vergisi:

İlk mektepler masarifi için alınır.

28 — Temaşa vergisi:

Bazen hükümete geçmiş, bazen belediyeler tahsil etmişlerdir. (Evvelce, un ve unlu mamulattan alınan oktruvanın lağvına mukabil belediyelere terkedilmiştir.) Bütün bu vergi ve resim ağaçlardan maada belediyelerin kendi teşebbüslerinden veya kendilerine ait teşebbüslerin hukukunu diğer müesseselere terk suretile elde edilen hasıllatta vardır. Bunlar da:

A : Otobüs vetramvay tesisi ve idaresi.

B : Eczane tesis ve idaresi.

C : Cenaze nakli servisi.

D : Mezbaha.

F : Umumî pazarlar.

G : Umumî banyolar.

H : Umumî çamaşırhaneler tesis ve idaresi.

K: Umumî ilânat (yapıştırma veya tevzi suretile) servisinden temin olunan mebalıdır.

Malî murakabe

Belediye masrafları üzerinde hükümetin kuvvetli bir malî kontrolü vardır. Bilhassa bu murakabe İktisadî vesayet sahasında kendisini daha bariz bir şekilde gösterir.

Malî murakabenin şekle ve formaliteye ait aşamı vali ile vali muavini tarafından yapılır. Esas üzerinde ko'ntrola gelince: Bunun junte Brovinçiale denilen İdarî vilâyet encümeni yani mahallî idare sistemlerindeki daimî encümenler yaparlar.

Fakat bu daimî encümenin sureti teşekkülü diğer Avrupa memleketlerindeki emsaline pek benzemez.

Encümn şöyle teşekkül eder :

Vali, vilâyet idare heyetinden iki aza, maliye mütesellimi yani defterdar, vilâyet hesap işleri şefi, vilâyet umumî meclisinden intihap edilmiş azalar ki bunlar dört sene müddetle seçilir ve tekrar intihapları caizdir.

Belediye bütçeleri üzerinde hakikî bir mürakabe salâhiyetine malik olan bu encümenlerle belediyeler temsil edilmezler. Encümen, ihtiyarî masrafların umumiyetle beş seneden fazla belediye bütçelerini alâkadar edecek tahsisatları tetkik eder.

Hesabı kat ilerin tasdik esnasında da hükümet teşkilâtının mürakabe salâhiyeti kuvvetlidir.

Bunu vilâyet idare heyetile divanı muhasebat yapar. Mükelleflerden her biri de bu masrafların neticeleri hakkında birinci derecede vilâyet idare heyetine ve ikinci derecede divanı muhasebata müracaat salâhiyetini haizdir.

İtalyan Belediyelerine para tedariki

Kanunla tesbit edilmiş ahvalde İtalyan belediyelerine para bulmak için, muhtar bir şekilde idare edilmekte bulunan hükûmtçe tesis edilmiş olan ödünç para kasasından ikraz suretile muamele yapılır.

Bu kasa devletin hazine vekâletinde sureti mahsusada teşekkül etmiş bir idare meclisi tarafından tedvir olunur.

İkrazat mesaii umumiyenin tatbiki için yapılır. Bilhassa sıhhiye fesaili mektep işleri (İtalya'da ilk tedrisata umumiyetle belediyeler bakar. Hatta hükümetin bakamadığı yerlerde orta mektepte açabilirler). Yol inşaatı bu meyandadır.

İkrazat karşılığı taksitlerin tesviyesi vergilerde muayyen kısımların vergi tahsildarları tarafından ikraz kasasına yatırılmak mecburiyetile temin olunur. Aynı zamanda istikraza karşılık gösterilen vergiler hiç bir suretle tevkifata tâbi olamazlar. İkraz müddeti elli seneye kadar çıkabilir.

Belediye memurlarının hukukî vaziyetleri

Belediye memurlarının hukukî ve İktisadî vaziyetlerinin tanzimine vilâyet memurlarından olduğu gibi hükümetin hakkı müdahalesi kabul edilmiştir. Çünkü kanun, belediyeleri, memurları için bir nizamname yapmağa ve bunu İdarî vesayet makamlarına daimî encümeden geçmek şartile tasdik ettirmeğe mecbur kılmıştır. Yalnız bu nizamnamelerin hükümet memurlarına devletçe temin edilmiş olan hukukî ve İktisadî vaziyetlere muhalif olmaması şarttır.

Kanun belediye kâtipleri memurları ve diğer müstahdemleri için asgarî bir maaş ve ücret nisbeti tesbit etmiştir. Belediye kâtibi olmak için muayyen bir diplomayı haiz olmak ve hükümet komisyonu huzurunda imtihan vermek şarttır.

Belediye arasında birlikler

Belediyeler arasında yapılacak birlikler kendi teşebbüslerine bırakılmıştır. Bununla beraber bazı belediye hizmetleri için hükümetin müdahalesile de birlik teşkili caizdir.

Birlik teşkil eden belediyeler bir vilâyet dahilinde ise teşkil edecek olan birliğin (Consortis) müsaadesi vali tarafından müteaddit vilâyetler dahilindeki belediyeler birlik yapıyorlarsa müsaadesi Dahiliye Vekili tarafından verilir.

Vilâyetlerle diğer umumî müesseselerde bu birliklerde iştirak edebilirler. Birlik, iştirak edenlerin mümessillerinden mürekkep bir sınıka meclisi tarafından idare edilir.

Hükümetin kuvvetli bir hakkı müdahalesi olarak kabul edilen şekle göre vali lüzum görürse birliği lâğvederek yerine bir fevkalâde komiser tayin ve onun vasıtasile idare salâhiyetini haizdir.

Bundan başka belediyeler, Anonim şirketlere de girebilirler. Fakat bu nadiren vakidir.

Belediyeler malî, İdarî işleri için (Federation) şeklinde de birleşebilirler.

1901 de teşekkül etmiş olan İtalyan belediyeleri birliği 1921 de bir şahsiyeti hükmiye olarak kabul edilmiştir.

— Belçika'da ve İtalya'da —

Şehirler ve Belediyecilik

Avrupada Fransız belediye usulüne en yakın ahkâmı kabul eden memleketlerin başında Belçika gelir. Bunun başlıca sebebi Belçika arazisinden büyük bir kısmının vaktile Fransız işgalinde bulunmuş olmasıdır. Yalnız, Fransız usulünde çok şiddetli olan merkez mürakabesi Belçikada bazı hususatta nisbeten hafiftir. Meselâ: Belediye meclisleri hükümetçe fesholunamaz. Buna mukabil belediye reisleri Fransada müntahap oldukları halde Belçikada meclis azası arasından veya bazı kuyudu kanuniye ile belediye intihap hakkını haiz olanlar arasından olmak şartile mansupturlar.

Belçika belediye kanununun birinci maddesine nazaran her belediyede bir belediye meclisi ile Bourgmestre denilen belediye reisinden mürekkep birer belediye heyeti vardır.

İntihabat, Belçika teşkilâtı esasiye kanununun 108 inci maddesine göre doğrudan doğruya yapılır. Ve azaları, belediye intihapçıları meclisi seçer.

İntihap kanunununpn belediyelere ait olan ahkâmına nazaran ve meb usu âyan azası intihabındaki evsafa beraber Belçika tabiiyetinde bulunan ve altı aydanberi belediye hududu dahilinde ikamet etmekte bulunanların intihap hakkı vardır.

Nısf azalıklar için intihabat, her üç senede bir meclis azasının nısfını tebdil maksadile ve üçüncü senenin teşriniev-

vel ayının üçüncü haftasına müsadif pazar günü yapılır. Bütün intihapların pazara tesadüf ettirilmesi kanunen mecburidir.

*
* *

İntihapçılar belediye dairesinde toplanırlar. Adedi müddet yüzü tecavüz ederse belediye reisi tarafından tayin olunan intihap mahallerinde reylerini verirler. Fakat her intihap mahalline iştirak eden intihapçılarının adedi dört yüzden fazla ve yüz elliden noksan olamaz.

Bir bina dahilinde de muhtelif saatlerde, müteaddit intihap grupları rey verebilirler. Fakat bu grupların adedi hiç bir sebeple beşi tecavüz edemez. Bu şeraite göre belçika kanunu, bir binada rey vereceklerin azami haddini iki bin olarak kabul etmiş demektir.

Belediye dairesi intihaptan otuz gün evvel, intihapçılarının kısımlara ayrılmış listesini mahallî bidayet mahkemesi reisine, yahut mahkeme reisi yoksa sulh hâkimine vermeğe ve 30 nisan 1910 tarihli bir tadile göre de intihap kısmı reisine kendi mıntakasındaki rey sahiplerinin listesi ve reyden mahrum kalacakların listesini ve esbabını bildirmeğe mecburdurlar.

Intihabata nezaret eden muhtelif mıntakada azalar reylerin mahremiyetini muhafaza edeceklerine ve reylerin tasnifini sadıkane yapacaklarına dair yemin ederler.

Belediye idaresi intihap gününden beş gün evvel intihap gününü ve intihap mahallini intihapçının adresine yazılan birer mektupla bildirirler. Bu mektubun nümunesi 1895 tarihli bir iradei kırâli ile tesbit edilmiştir.

Bundan başka, intihaptan on gün evvel de belediye hududu dahilinde ilânat yapılır.

Aza namzetlerinin intihap gününden on beş gün evvel takdim edilmiş olması lâzımdır. Bu namzetler, nüfusu yirmi binden yukarı olan belediyelerde lâakal yüz intihapçı ve nüfusu on bin ile yirmi bin arasında olan belediyelerde elli intihapçı ve beş binle on bin arasında nüfusu olan yerlerde otuz intihapçı ve bundan aşağısı için de kanunla muayyen nisbette intihapçılar tarafından imza edilmiş mazbatalarla takdim edilmek lâzımdır. Namzetler de namzetliği kabul ettiklerini imzalı bir beyanname ile bildirirler. Her hangi bir namzette birden fazla bir de namzetliğe konamaz.

İntihap kâğıtları masrafından başka bütün masraflar belediyeye aittir, intihap kâğıtları masrafını hükümet verir. Reyler sabahın sekizinden öğleden sonra bire kadar alınır. Saat birde orada hazır bulunupta henüz alınmamış olanların reyleri birden sonra da kabul olunur.

İntihabın neticesi (Filân numaralı intihap şubesinin reylerinin tasnifi şöyledir.) Şeklinde ilân ve her intihapta müsavi rey alanlar arasından en yaşlıları daima tercih olunur.

*

* *

İntihaba iştirak mecburiyeti : Belçika intihap kanununun bir çok medenî memleketlerden farkı belediye intihabatında rey vermenin mecburî olmasıdır, intihap kanununun 62 inci maddesi bu mecburiyeti tesbit etmiştir.

İntihap günü kendi ikametgâhından ve rey vereceği mahalden uzak bulunan intihapçılar, yol masrafı hükümete ait olmak üzere en yakın istasyondan trene meccanen binip rey mahalline gelebilirler.

*

* *

Belediye azalığına intihap olunabilmek için:

A — Tevellüt itibarile Belçikalı veya Belçika tabiiyetini iktisap etmiş olmak.

B — Yirmi beş yaşını ikmal etmiş bulunmak.

C — Belediye hududu dahilinde ikametgâh sahibi bulunmak lâzımdır.

Nüfusu yedi yüzden az olan belediyelerde başından iki şartı haiz olmak üzere ikametgâh kaydından sarfı nazar olunması ve civar belediyelerde oturanlardan aza intihabı caizdir. Hiç kimse, birden fazla meclise aza olamaz.

İntihap hakkını haiz olanlar:

A — İntihap kanununun 20 inci maddesinde musarrah şekilde mahkûm olanlar.

B — İntihap kanununun 21 inci maddesinin muhtelif fıkraları mucibince intihap hakları tecil edilmiş olanlardır.

Belediyeye aza olamıyanlar ve reis tayin edilemiyenler:

- A — Vilâyet valisi.
- B — Vilâyet daimî encümen azası.
- C — Vilâyet kâtibi umumileri.
- D — Sancak mutasarrıfları ve memurları.
- E — Bilfiil vazifede bulunan askerler.
- F — Belediyeden maaş veya ücret alanlar.
- G — Polis memur ve komiserleri.
- H — Orman memurları.

Belediye reisi tayin olunamıyan diğ er memurlar:

- A — Mahmeke reisi ve azalan, sulh hâkimleri.
- B — Mahkeme umuru tahririyesine memur olanlar.
- C — Hâli faaliyette bulunan madenlerin mühendis ve kondüktörleri.
- D — Maliye memur ve müstahdemleri.
- E — Hayır müesseseleri tahsildarları.
- F — Devlet veya vilâyet bütçesinden maaşadan muallimler ve mektep müdürleri.

*

* *

Belediye meclisinde akrabalar:

Üçüncü dereceden sonra herkes bir mecliste birleşebilir. Üçüncü dereceye kadar akraba olanlardan intihap vukuunda en çok rey alan ve reylerin müsavâtı takdirinde yaşlı

olan tercih olunur. Nüfusu 1200 den aşağı olan belediyelerde bu kayıtlar ancak ikinci derecede akrabalığa kadar caridir.

*

* *

İntihabın iptali :

İntihabın iptali için vaki olacak müracaatlar iki ay zarfında vilâyet daimî encümenince tetkik ve bir ay zarfında vilâyetçe iradeye arz olunur.

Belediye azalarının müddeti :

Belediye azaları altı sene için intihap olunur. Bu müddet intihabı takip eden kânunusani iptidasından başlar. Azaların tekrar intihabı caizdir.

Belediye meclislerinde her üç senede bir nısıf aza için, yeniden intihap yapılır. Fakat bu kayıt nüfusu yirmi binden dun olan belediyeler için olup, nüfusu yirmi bin ve daha fazla belediyelerde her sekiz senede bir bütün azalıklar için, intihap kanununun 52 inci maddesine tevfikan intihap yapılır.

Nısıf intihabatta yedi azalı meclislerin üç azalığı ve dokuz azalı meclislerin dört azalığı intihaba arz olunur.

Belediye azaları, azalık evsafından birini kaybettikleri takdirde azalıktan sukut ederler. Her hangi bir intihapta yeni azaların azalığı tahakkuk edinciye kadar eskileri vazifelerine devam ederler. Belediye azasının adedi nüfusa göre yedi ile 45 arasında değişir.

Belediye reisleri de intihap kanununun 78 inci maddesine nazaran altı sene müddetle belediye meclisi içinden, yahut vilâyet daimî encümeninin mütaleası alındıktan sonra belediye dahilinde intihap hakkını haiz ve yirmi beş yaşını ikmal etmiş olanlardan kralın iradesile tayin olunur. Reis hariçten alındığı takdirde belediye meclisinde reyi istişaridir. Belediye reisi muavinleri meclisi azası arasından ekseriyeti mutlaka ve reyi hafi ile seçilir. Yirmi bine kadar nüfuslu olan yerlerde iki ve Bundan fazlasında dört muavin bulunur. Brüksel, Anvers gibi şehirlerdeyediye kadar muavin bulunabilir.

*

* *

Belediyelerin muhtariyeti ve teşkilâtı, Belçika vilâyet mahallî idarelerine ait esaslara göre tesbit edilmiştir. Bununla beraber belediyelerin muhtariyeti, mutlak değildir. Belediye meclislerinin kararlarından vilâyet daimî encümeninin veya kralın tasvibine iktiran etmesi lâzım gelenleri kanun ile tayin edilmiştir. Kanunu ihlâl edecek veya menafii umumiyeye iktiran eyliyecek mahiyette görülen kararların tatbikini vilâyet valisi talik ettirir. Ve nihayet kralın iradesiile bu kararlar lâğvolunur.

Belediye meclisleri kanun ile kendilerine tevdi edilmiş vezaifin icap ettirdiği zamanlarda içtima ederler, ahvali müstacele hariç olmak üzere içtima günlerinden iki gün evvel

ruzname müzakeratla birlikte içtima günü, azalara tahiren bildirilir. Ruzname haricindeki tekliflerin, içtimadan iki gün evvel belediye reisne bildirilmesi lâzımdır.

Belediye meclisleri azasının ekseriyeti hazır bulunmadıkça mukarrerat ittihaz edilemez. Fakat iki defa vaki olan davette ekseriyet temin olunamazsa, üçüncüsünde mevcut azanın müzakereye başlaması ve karar ittihazı çizdir.

Meclise, belediye reisi, yahut ta onun yerine kaim olan riyaset eden, karar, 30 nisan 1905 tarihli bir tadile göre ekseriyeti mutlaka ile ittihazolunur. Reylerin infisahı halinde tekrar reye müracaat olunur. Reis, belediye azasından ise, reyini en sonra verir.

Belediye reisi ve azalan, doğrudan doğruya alâkadar oldukları işlerin müzakeresinde bulunamazlar. Belediye aleyhine olan bir davada avukatlık yapamazlar.

*

* *

Belediye meclislerinin alenî olması mecburî içtimaları:

A — Maaş faslı hariç olmak üzere bütçe müzakerelerinde.

B — Belediye âdi varidatı, yahut mevcut ihtiyat akçesile yapılması gayri kabil görülen işlerde.

C — Menafii umumiye müesseseleri vücude getirilmesi.

D — İstikraz akti lüzumunda.

E — Belediye emlakine ait müzakerelerde, belediye meclisleri içtimai alenidir. Fakat içtimada bulunan belediye meclisi üçte ikisinin reyile, bu celseler de alenî olmayabilir. Şahıslara müteallik işlerde alehî müzakerat memnudur. Diğer bütün içtimaların alenî olması ihtiyaridir. Mecliste mevcut azanın üçte ikisinin reyile alenî olmağa karar verilebilir.

Meclisin inzibatı reise aittir. Bu salâhiyetten dolayı reis, on beş franga kadar ceza almak ve üç güne kadar hapis olunabilmek icap edenleri mahkemeye tevdi edebilir.

Belediye meclislerinin salâhiyetleri

Belçika belediye kanununun 75 inci maddesine göre belediye meclisleri, belediye menafimi alâkadar eden bütün işleri tanzim ile mükelleftirler. Bu bapta teşkilâtı esasiye kanununun 31 inci maddesinde de: Münhasıran belediyeye ait menafiin muhafaza ve idaresi belediye meclislerinin salâhiyetine dahil bulunduğu kabul edilmiştir.

Bundan başka mafevk makamat tarafından tevdi olunan işler hakkında da müzkere icra ve karar ittihaz eder.

Kanun ile tesbit edilmiş olan ahvalde belediye meclisi kararlarının, vilâyet daimî encümeni veya krallık tarafından tasdika ihtiyaç yoktur.

Aşağıda yazılan işlerin daimî encümen ve kralın tasvibine arzı lâzımdır:

A — Kommün emlâkine ait kararlar, istikrazlar, rehinler, bu kararlardan kıymeti beş bin frangı tecavüz etmiyen veya bütçenin onda birine tesir edebilen kısımlarında yalnız daimî encümenin tasvibi kâfidir. Şu kadarki bütçenin onda biri elli bin frangı geçmemiş olsun.

B — Belediye veya belediye müessesatına vaki olan hibe ve teberrülerden miktarı beş bin frangı geçenler, beş bin franga kadar olanlar için yalnız vilâyet daimî encümeninin tasvibi kâfidir.

C — Gayri menkul mübayaatı: Bunun içinde beş franga kadar veya bütçenin onda biri elli bin frangı tecavüz etmediği takdirde bütçenin onda birine müessir olacak miktardaki mübayaat için daimî encümenin tasvibi kâfidir.

D — Belediye nizamâtında ve vergilerinde tadilât veya ilğе veya yerinden tesis kararları (Kredi munzamalarına yirmi nisbetini tecavüz etmezse daimî encümenin tasvibi kâfidir)

E — Müruriye resmi ihdası

F — Gayri mezru arazi ve orman satışları

G — Büyük caddelerin tesbiti ve yeniden yollar küşadı, genişletilmesi, ilgası

H — Arası atika tamirâtı

* *

*

**Yalnız daimî encümenin tasvibine
arzolunan kararlar**

Belediye meclislerinin mukarreratından aşağıda sayılanlar, vilâyet daimî encümeninin tasvibile tekemmül eder.

- 1 — Bundan evvelki fıkralardan (F) işaretli firkada gösterilenlerden maada belediye emlâkine ait tebeddülât.
- 2 — Mer'alardan intifa şekli, baltalıkların sureti istimali, belediyeye ait ağaçların meyvelerinin sureti tevzii
- 3 — Belediye ait hisse senetleri, tahvilât satış ve mübadelesi
- 4 — Kommünler arasında müşterek mer'aların idaresine ait talimatlar
- 5 — Mezbahalarda, hallerde ve pazarlarda işgal olunacak mahallerin icarları hakkındaki talimatlar
- 6 — Köy yolları küşadına ait kararlar
- 7 — İnşaat ve esaslı tamirat projeleri
- 8 — Belediye masraf bütçeleri
- 9 — Belediyenin senelik varidat ve masraf, hesabı kat'ileri

*

* *

Belediye meclislerinin idari faâliyeti

Belediye meclisleri belediye idaresi dahili nizamatile belediye zabıtası talimatnamelerini yapmağa salâhiyettardır. Fakat bu nizamnamelerin talimatnameler, hiç bir zaman devlet kanunlarile idarei umumiye nizamatına ve vilâyet nizamnamelerine muhalif olamaz. Kanun ile tesbit edilmemiş olan ahvalde, belediye meclisleri, zabıta talimatına riayet etmeyenler hakkında ceza dahi tayin edebilir. Bu cezalar vilâyet idare mecmuasında derhal neşrolunur.

İdare meclislerinin teftiş ve murakabesi altında olmak üzere belediye meclisleri aşağıdaki işleri görürler:

A — Belediye emlâkını, şehirlerin, kasabaların iradını ve birliklerin varidatını idare etmek

B — Belediye paralarından tesviye edilmesi lâzımgelen masrafları tanzim ve sarfetmek

C — Birlikler namına yapılan mesaii umumiyei idare eylemek

D — Belediyelere ait müessesatı idare etmek.

E — Halkın iyi bir belediye zabıtası hizmetinden istifadesi temin ve bilhassa temizlik, emniyet ve yolların umumî mahallerde sükûnetini muhafaza etmek

Bunlardan başka bir kısım vezaif vardır ki devlet idarei umumiyesine ait olduğu halde, keza idare meclislerinin murakabesi altında belediye idarelerine tevdi olunabilir. Belediye idaresi kavanin ve nizamatin belediye hududu dahi-

linde temini tatbikına nezaret salâhiyetine malik olduğu gibi, kommün dahilinde bulunan müddeiumumi de hem devlet kanun ve nizamatinın, hem de belediye zabıta ve polis nizamatinın tatbikatına muhalefet edenler hakkında resen takibat yapmak salâhiyetini haizdir.

*

* *

Belediye idaresinin daima takip edeceği belediye zabıtası işi şunlardır.

Yollarda, rıhtımlarda, meydanlarda geliş ve gidişin intizamını temin eylemek, yolların temizliği, tenvirat, pencerelerden ve binalardan diğer kısımlarından gelip geçenlerin üzerlerini kirletecek ve gelip geçenleri yaralıyacak şeyler atılmamasına dikkat etmek,

Sükûnet ve intizamı umumiyi ihlâlâ teşebbüs eyliyenleri meneylemek, bilhassa pazar ve panayırlarda intizamı temin etmek, merasimlerde, oyun mahallerinde, gazino ve kahvelerin, kilise içtimalarında ve diğer umumî mahallerde daima sükûnet ve intizamı murakabe eylemek, umumun alış verişine arzolunan şeylere nezaret yangın ve seylâp gibi umumiafetlerde yapılacak muavenetleri idare eylemek ve bu bapta vilâyet, sancak idarelerinin de istifade muavenetinden etmek,

Bütün bu vazaifi ifa ederken belediye zabıtası memurları, polisler, kumserler hiç bir zaman kanunî hükümlere tevafuk etmedikçe meskenlere giremezler.

Halkın harekâtını, ammenin menfaatlerini temin zımnında bu kadar şiddetle takyit eden vazii kanun, buna mukabil halka da ayrıca teminat göstermeğe lüzum görmüş ve belediye zabıtası ve polis hizmetleri hakkındaki ahkâma şöyle bir şey ilâve eylemiştir.

Belediye hududu dahilinde oturan bütün vatandaşlar belediye hudutları içinde, gerek şahsına, gerek emval ve emlâkine karşı vaki olabilecek her türlü tecavüzlere karşı teminat altındadır. Bütün belediyeler, kendi hudutları dahilinde vaki olacak bu gibi taarruzlardan mes'uldürler.

Bundan dolayı polis teşkilâtına ait ahkâmda polisin asayışı umumiyeyi, hürriyeti, mülkiyeti ve emniyetini temin ile mükelleftir. Denilmiş ve idari, adli olmak üzere polisleri ikiye ayırmıştır.

Belediye heyetinin içtimaları ve müzakereleri

Belçika belediye kanununun 89 uncu maddesine göre, belediye reis ve muavinlerinden mürekkep heyetler, talimatname ile tesbit edilmiş olan gün ve saatte ve keza işlerin icap ettirdiği vakitlerde içtima ederler. Fakat azasının nisfından fazlası hazır bulunmadıkça müzakere yapamazlar. Neticeler ekseriyetle karara raptolunur. Reylerin müsavâtı halinde, diğer bir celseye talik olunur. Şu kadar ki belediye azasından tablo sırasile birisini davet edip ondan istifade etmek te-

kabildir. Müstacel ahvalde ise reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

Bu heyetin 90 ıncı maddeye göre vazifesi

A — Kendilerine sureti mahsusada tevdi edilmiş olduğu takdirde, idarei umumiye kanun ve mukarreratını; vilâyet meclis veya daimî encümeni tarafından nizamât ve talimatı icra eylemek,

B — Belediye meclisi kararlarını ilân ve infaz etmek,

C — Belediye müesseselerini idare eylemek,

D — Kanuna ve vilâyet nizamnamesine tevfikân köy yollarının ve su mecralarının tamiratını yapmak,

E — Belediye iradını tahsil ve masraflarının tesviyesine emir vermek

F — Belediye mesaisini idare etmek

G — Umumî plânı mevcut ise ona, değilse icabına göre şehir ve kasaba yollarını yapmak ve tamir etmek,

(Büyük yollar için daimî encümenin lâğvı lâzımdır.)

H — Belediye hududu dahilindeki inşaatı tasvip etmek, plânların tevdiinden itibaren on beş gün zarfında cevap verilmek zaruridir.

K — Gerek müddei ve gerek müddeaaaleyh sıfatile belediye işlerinde mevki almak

L — Belediye hukukunu muhafaza eylemek

M — Belediyeden maaş ve ücret alan memur ve müstahdemlere ve polislere nezaret etmek

*

* *

Bunlardan başka, yalnız belediye reisi, kanun ile belediye heyetine veya muavinlerine yahut belediye meclisine tevdi edilmemiş olan işlere dair olan devlet kanun ve nizamatile, vilâyet meclisi umumisi veya daimî encümeni tarafından yapılan nizamât ve talimatı tatbik ile mükelleftir.

Bilhassa polis nizamât ve talimatını infaz ile muvazzaftır. Bununla beraber, bu vazifelerden bir kısmını veya hepsini kendi mesuliyeti altında muavinlerinden birisine tevdi edebilir.

Belediye heyetleri, belediye meclisleri tarafından intihap ve tayin edilmiş olan azaların idare ettiği bütçelerini tasvip eylediği hayır müesseselerine nezaret salâhiyetine maliktirler. Ve bu salâhiyetle lüzumlu gördükleri zamanlarda mezkûr müesseseleri ziyaret ve teftiş ederler.

Belediye reisi lüzum görürse bu müesseselerin idare heyetleri içtimalarında dahi hazır bulunabilir. Bu takdirde heyete riyaset eder ve reyini verir.

Belediye heyeti şefkat müesseseleri ve teavün sandıklarına da nezaret ve her sene yapılan hesabatını tetkik edebilir.

Belediye heyeti, hali medenî kuyudat ve evrakını tanzim ile de mükellef olup, heyetince bu işe bir muavin tefrik ve belediye bütçesinden ücretli memur ve kâtipler istihdam olunabilir.

Gayri muntazır ve fevkalâde bir hâdise vukuu ihtimaline karşı şayet bu hâdise halk için her hangi bir tehlikeyi mucip olacaksa, belediye reisi derhal tedabir ittihaz ve bu tedbirleri hemen valiye ihbar edebilir.

*

* *

Belediye heyeti her üç ayda bir belediyenin malî vaziyetini tetkik ve belediye kasasını tadat eder ve neticeyi bir zabıt varakasile belediye meclisine bildirir.

Belediye heyeti, altı haftayı tecavüz edemeyecek bir müddet için belediye memur ve müstahdemlerini işten menedebilir. Fakat yüksek memurlar için belediye meclisine müracaat lâzımdır.

Belediye heyeti, belediye evrak dosya ve arşivlerinin ve hali medenî sicil ve defterlerinin hüsnü muhafazasına nezaretle de mükelleftir. Belediyeye ait eski fermanlarla vesaikin ikişer sureti her hangi bir tehlikeye karşı ayrı ayrı muhafaza olunur.

Grek belediye meclisinin yaptığı nizamname ve tali –

matlar, gerek belediye heyetinin evamir ve talimatı, tamimler umumî muhaberat, belediye reisi veya onun makamına kaim olan zat ile kâtip tarafından imza olunur. Belediye meclisi ve heyetin emirleri vetalimatları, belediye reisi ile muavinlerinin nezaretile talik veya ilân suretile halka bildirilir.

Bu gibi emirler ve talimatın neşrü ilânının beşinci günü mer' i ve muteberdir. Bununla beraber bu müddet ahvali müstacelede kısaltılabilir. Bu tebligat şu şekilde olur: vilâyetin belediye meclisi, yahut heyeti ka - rar veya emreder.

*

* *

Belediye reisi ve muavinlerinin ücret ve tahsisatları belediye meclisinin teklifi ve daimî encümenin tasvibile tadil veya tenzil olunabilir. Bu tahsisatlar, içtmalarda hazır buldukları günlerde kendilerine tevzi edilmek üzere belediye heyetine toptan da vrilebilir.

Belediye reisi ve muavinlerinin kostümleri veya alâmeti farikaları kral tarafından tesbit olunur. Belediye reisinin hastalığı veya ücretsiz diğer bir işe nezaret için infikâki hariç olmak üzere muavinlerinden birisi bir ay veya daha fazla reis vazifesini görürse reise mahsus tahsisatı alabilir.

*

* *

Belediye kâtipleri

Belediye kâtiplerinin tayini, işten el çektilmesi ve azli belediye meclisine aittir. Bununla beraber gerek tayinlerinin gerek işten el çektilmesile. azillerinin vilâyet daimî encümeni tarafından tasvip olunması lâzımdır. Daimî encümen yekdiğerini müteakip iki namzedin tayinini tasvip etmezse, belediye meclisi bu iki namzet haricinde bir üçüncüyü tayin eder. Bu takdirde daimî encümenin tasvibine lüzum kalmaz. İşten el çektilme müddeti muvakkat olur. Ve bu müddet hiç bir zaman üç ayı tecavüz edemez. Belediye kâtiplerinin hastalığı ve yahut ücretsiz diğler umumî vazaiften birisine muvakkaten bakmak üzere infikâki vukuunda bu müddet bir aydan fazla devam ederse yerine o vazifeyi görecek olan kimse kâtiplik tahsisatını alır.

Belediye kâtiplerinin tahsisatı belediye meclislerince tesbit ve daimî encümence tasdik olunur. Bu maaşların asgarî ve azamî miktarlarını kanun, belediyelerin nüfusuna göre tesbit etmiştir.

Belediye kâtipleri belediye meclislerinin mukarreratını ve zabıtlarını tutmakla mükelleftir. Bu zabıtlar, belediye reisi ile kâtip tarafından imza edilir.

Belediye tahsildarları

Belediye tahsildarlarının da tayin, işten el çektilme ve

azledilmeleri, daimî encümenlerin tasvibi şartile belediye meclislerine aittir. Belediye kâtiplerinde olduğu gibi, daimî encümen iki tahsildar namzedini sıra ile reddettiği takdirde, bu iki namzet haricinde olmak üzere belediye meclisi üçüncü, daimî encümenin tasvibine lüzum kalmaksızın tayin eder. İşten el çekirme, bunlarda dahi üç aydan fazla olamaz.

Belediye tahsildarlarının maaşı da belediye varidatına göre azamî ve asagrî miktarlara ayrılmıştır. Miktarını belediye meclisi tayin ve daimî encümen tasvip eder. Belediye tahsildarlarının maaşını tesbit ederken belediye varidatı meyanında istikrazlar, nakti mevcutlar, gayrimenkul satış bedelleri hesaba dahil edilmez.

Belediye tahsildarları, sırf kendi mes'uliyetleri altında belediye iradını tahsile ve bütçelerdeki tahsisat fasıllarını tecavüz etmemek üzere masraf ita âmirlerini ifaya memurdur.

Belediye meclisinin lüzum göreceği bir kısım iradın başka memurlar vasıtasile cibayeti caizdir. Bu takdirde belediye tahsildarına bu işten dolayı hiç bir mes'uliyet tevcih etmez.

Belediyenin diğer memurları

Belediye zabıtası polis komserleri kral tarafından tayin ve azlolunur. Kral bunları, belediye meclisi tarafından gösterilen iki namzet arasından seçer. Belediye reisleri bu iki namzede bir üçüncü ilâve edebilir.

Bunların beş gün müddetle, belediye reisi tarafından isten el çektirilmeleri caizdir. Bu takdirde reis, keyfiyeti derhal vilâyet valisine arzeder. Vali tensip ederse bir aylık işten el çekirme kararı verebilir. Bu takdirde keyfiyeti derhal dahiliye ve adliye vekâletlerine arzeyler.

Vilâyet valisinin tasvibile, belediye meclisleri komser muavini nasp ve tayin edebilirler. Bunların azli belediye meclisine ait olup bu hususa ait kararların vali tarafından tasdiki lâzımdır.

Bu muavinlerin, belediye meclisleri tarafından bir ve belediye reisi tarafından beş gün müddetle işten el çektirilmeleri caizdir.

Bir belediye dahilinde birden fazla polis komseri varsa belediye reisi senelik olmak üzere bunların birisini âmir olarak tefrik edebilir.

Polis teşkilâtı, kanun ile kendilerine tevdi edilmiş vazaiften maada belediye reisinin nezareti altında belediye nizam ve talimatlarını tatbik ile mükelleftir.

Kır bekçileri, belediye meclisi tarafından hazırlanan iki misli namzet listesinden vali tarafından tayin olunur.

Belediye bütçeleri

Belediye meclisleri her sene belediye bütçesini yaparak, kanun ile belediyeye tevdi edilmiş olan vezaife mukabil tahsisat vazederler. Belediye masrafları meyanında:

- A — Hali medenî sicillâtı masrafı
 B — Kavanin ve mukarrerat mecmuası ve vilâyet muhtırası abonesi.
 C — Belediye borçları
 D — Belediye reisi, muavin, kâtip, tahsildar maaşları ve belediye müstahdemleri, polis, kır bekçisi ücretleri
 F — Belediye büroları masrafı
 G — Belediye emlakî masrafı, icarlar
 H — Umumî tahsil kanunu mucibince belediyeye düşen hisse
 L — Kör, sağır, dilsizlerin tahsil masrafı
 M — Metruk çocukların tahsil masrafı
 N — Belediye yolları ve köy yolları inşa ve tamir masrafı dahildir. Mecburî masraflardan, müteaddit belediyeleri alâkadar edenler, bu masraflardan belediyelerin intifayı nisbetinde aralarında taksim edilir.

Mecburî masraflardan her hangi birisini belediye meclisi koymadığı takdirde daimî encümen, belediye meclisini dinledikten sonra, resen bu masrafı bütçeye ithal edebilir. Bu takdirde belediye meclisinin haklı olduğuna kanaati varsa krala müracaat yolu vardır.

Belediye varidatı kanun ile tesbit edilmiş bütün iradı şamil olmak üzere bütçeye ithal olunur.

Belediye bütçeleri nihaî surette vilâyet daimî encümeni tarafından tetkik ve tasdik olunur. İhtiyari masraflardan her hangi birisi daimî encümence bütçeye ithal olunmuş ise bu masrafın kabulü belediye meclisinin yeniden müzakere ve kararına muallâk kalır.

Belediye kat'î hesaplarını tetkik ve tasvibi de vilâyet daimî encümenlerine aittir.

Belediyelerin malî noktai nazardan teftişi için kaza kaymakamları daimî encümenler ve valiler ve hatta krallık makamı da haizi salâhiyettir.

Şehir aramaları

14 şubat 1913 tarihli bir kararnameye göre (1837 tarihli kararnameyi tadil etmiştir) Belediyeler kendi şehir ve kasabaları için tarihî vesikalarla bir arma şekli tesbit ve Dahiliye Vekâletine tevdi ederler. Armalar meclisin tasvibi Dahiliye, Hariciye Nezaretlerinin mütaleasile şehir armalarının şekli veya tadilâtı kabul edilir.

Belçika şehirlerinin inkişafı

Belçika şehirleri son bir asır zarfında pek büyük inkişaf lar göstermesi ve küçük kasabaların hududu son derece tevsi etmiştir. Meselâ 1830 da (Schaerbeek) kommünü bin sekiz yüz nüfuslu bir köy olduğu halde, bugün 103,000 nüfusu muhtevidir. Yolları, mektepleri, umumî parkları ve mahallî hizmetleri şayanı dikkat bir vaziyettedir.

1836 da Anvers şehri 73,000 nüfuslu olduğu halde 1923 te bu miktar üç yüz bine çıkmıştır, Liege şehri 1936 da elli sekiz bin nüfuslu idi. Bugün 165,000 nüfusu vardır.

Bütün bu inkişafıta, Belçika belediyeleri kredi bankasının büyük bir rolü vardır. Bu banka 1260 da bir iradei kralı ile teessüs etmiştir.

Bankanın teessüsü için hazırlanan esbabı mucibede: Büyük şehirler müstesna olmak üzere hemen bütün belediyeler, yeni bir iş için kredi bulmakta vefevkalâde masrafları karşılamakta müşkülâta tesadüf ediyorlar. İyi şartlarla belediyelerin istikraz aktedebilmelerini kolaylaştırmak için böyle bir kredi müessesesine ihtiyaç zaruridir denilmişti.

Banka bir anonim şirket halinde teşekkül etti. Çünkü o vakit Belçika kanunları henüz kooperatif şirket usulünü kabul etmemişti. Anonim şirketin hissedarları da vilâyet mahalli idarelerde belediyelerden ibaretti, hali hazırda belediyelerin kısmı azami hissedar vaziyetindedir.

Bankadan istikraz yapacak olan belediyeler istikraz edeceği meblâğın yüzde beşi nisbetinde bir hisse ile hissedar olmağa mecburdurlar. Bu hisse, belediye kredi bankası meclisinin müsaadesi olmadıkça satılamaz ve satıldığı takdirde ancak belediyeler satın alabilir.

Bilhassa umumî harp senelerinde bir müessese, belediyeler için büyük hizmetler etmiştir. 1914 ağustos 1928 nihayetine kadar belediyelere yapılan avans miktarı takriben 590,000,0000 franka balığ olmuştur.

1928 de uzun vadeli ikrazat yekûnu 2,085,390,399 ve kısa vadeli ikrazat yekûnu 763811656,76 frangı bulmuştur.

Mahallî İdareler Umum Müdür Vekili Muavini
K. Naci

